

15

מדינת ישראל

משרד הממשלה

משרד

פנימי

מט לט

הנצחת נשיאים וראשי ממשלה

גל-2/00-12/97

תיק מס'

מחלקה פאסב במשלה

שם וניק: לשכת היועץ המשפטי - הנצחת נשיאים וראשי ממשלות

גל-15/48367

מזוזה פנימי

מזוזה פריט: 000dj6r

תאריך הדפסה: 24/01/2019

מספר: 77-777-77

15

מדינת ישראל

משרד האוצר - הלשכה המשפטית

כ"ג באדר א' התש"ס
29 בפברואר 2000
י.מ. 2000-483

לכבוד:
עו"ד שלומית ברנע
היועצת המשפטית בפועל
משרד ראש הממשלה
רח' קפלן 3
ירושלים

הנדון: תזכיר חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה (תיקון), התש"ס - 2000

בתזכיר החוק שבנדון מוצע להקים מרכז הנצחה (תאגיד) למי שכהנו כנשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, ובו מכלולי הנצחה, מחקר, ארכיון ומוזיאון, שהקמתו ופעולתו ימומנו מתקציב המדינה. בין יתר הנימוקים לצורך בחקיקה זו, מובאים החוקים הפרטניים שחוקקו בשנים האחרונות והחשש להמשך המגמה הפרטנית בחקיקת ההנצחה.

משרד האוצר מתנגד להצעת החוק שבנדון מהטעמים כדלקמן:

1. נושא הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה מוסדר כבר היום (באופן כללי) בחוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו - 1986. לפי החוק הקיים אמורה המועצה שהוקמה מכוחו להציע לממשלה תכנית להנצחת זכרו של מי שכהן כנשיא המדינה או כראש ממשלה. תכנית ההנצחה טעונה אישור הממשלה. בכך למעשה נדרשת הממשלה לבחון את אומדן ההוצאות התקציביות הכרוכות בביצוע התכנית והמקורות המוצעים למימונה, תוך קביעת סדרי עדיפויות למול מגבלת התקציב.

2. אמנם, בנוסף נחקקו בשנים האחרונות חוקים פרטניים למרכזי הנצחה (חוק המרכז להנצחת זכרו של יצחק רבין והחוק להנצחת זכרו של מנחם בגין), ואולם, משעה שאלה כבר קיימים, ומשעה שקמה בהם חובת המדינה להשתתף במימון פעילותם השוטפת (אך לא בהקמה), אין לדעתנו מקום להקמת מרכז הנצחה כללי. לדעתנו, על אף הקמת מרכז הנצחה כללי כמוצע בחוק, סביר כי לא ניתן יהיה להביא לביטול פעילותם העצמאית של מרכזי ההנצחה הקיימים והכללתם במרכז מאוחד, ולכן החוק המוצע גם לא ימנע הקמתם של עוד מרכזים פרטיים.

כמו כן אין ממש בהצעה למיקום המרכז, ע"פ הצעת החוק, בארכיון המדינה החדש, שכביכול אמור להיות מוקם בירושלים, מן הטעם הפשוט שתכנית כזו כלל אינה עומדת על הפרק.

בכבוד רב,

נטע דורפמן, עו"ד

העתק:
מר עוזי לוי - סגן הממונה על התקציבים, משרד האוצר

נלע - בחנתך את פונק

חדר עם חלום בן צרו"ה

צופר' הביצ גסותה לפני

שהיה מוכב בק"ו כרזע כיוון

שיש שנים החוק הנ"ל

לא ימנע הקמה של

ארב מרכזי פרל"ת

צמח ארת נשאר

בעיונה

29/2/00

ינין זמית

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף התקציבים

ב' באדר א' התש"ס
8 בפברואר 2000
תק. 1021-2000

אל:
עו"ד ימימה מזוז
היועצת המשפטית

הנדון: תזכיר חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה (תיקון) התש"ס - 2000
תזכיר חוק מיום 2 בפברואר 2000

בתזכיר החוק שבנדון מוצע להקים מרכז הנצחה (תאגיד) למי שכינהו כנשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, ובו מכלולי הנצחה, מחקר, ארכיון ומוזיאון, ושהקמתו ופעולתו ימומנו מתקציב המדינה. בין יתר הנימוקים לצורך בחקיקה זו, מובאים החוקים הפרטניים שחוקקו בשנים האחרונות, דוגמת החוק להנצחת זכרו של יצחק רבין והחוק להנצחת זכרו של מנחם בגין.

אגף התקציבים מתנגד להצעת החוק שבנדון:

1. נושא הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה מוסדר היום (באופן כללי) בחוק (התשמ"ו - 1986), ולפיו, בין היתר, המועצה שהוקמה מכוחו אמורה להציע לממשלה תכנית להנצחת זכרו של מי שכינה כנשיא המדינה או כראש הממשלה.

במצב הקיים, תכנית ההנצחה טעונה אישור הממשלה (סעיף 4ג' בחוק). בכך למעשה נדרשת הממשלה אף לבחינת אומדן ההוצאות התקציביות הכרוכות בביצוע התכנית והמקורות המוצעים למימונה, תוך קביעת סדרי עדיפויות למול מגבלת התקציב.

2. אמנם, בנוסף, חוקקו בשנים האחרונות חוקים פרטניים למרכזי הנצחה (כאמור לעיל), ואולם, לדעתנו, משעה שאלה כבר קיימים, ומשעה שקמה בהם החובה על המדינה להשתתף במימון פעילותם השוטפת (אך לא בהקמה), אין מקום להקמת מרכז הנצחה כללי, מכיוון שסביר, כי לא ניתן יהיה להביא לביטול פעילותם העצמאית של מרכזים אלו והכללתם במרכז המאוחד.

כמו כן, אין ממש בהצעה למיקום המרכז, ע"פ הצעת החוק, בארכיון המדינה החדש, שכביכול אמור להיות מוקם בירושלים, מן הטעם הפשוט שתכנית כזו כלל אינה עומדת על הפרק.

בברכה,

עוזי לוי

סגן הממונה על התקציבים

העתק:

מר דוד מילגרום - הממונה על התקציבים, משרד האוצר
מר חיים בן-צרויה - רכז ממשל ומינהל, משרד האוצר
גב' יוליה אלברטון - רפרנטית ממשל ומנהל, משרד האוצר
גב' שולי גורן, משרד האוצר

(5)

**משרד ראש הממשלה
היועץ המשפטי**

ירושלים, כ"ו שבט, התש"ס
2 פברואר, 2000

אל: נשיא בית המשפט העליון

מזכיר הממשלה

היועץ המשפטי לממשלה

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה)

היועץ המשפטי למשרד האיל

היועץ המשפטי משרד מבקר המדינה

נציב שירות המדינה

הממונה על התקציבים - משרד האוצר

דיקן הפקולטה למשפטים - האוניברסיטה העברית ירושלים

דיקן הפקולטה למשפטים - אוניברסיטת תל-אביב

דיקן הפקולטה למשפטים - אוניברסיטת בר-אילן

דיקן הפקולטה למשפטים - אוניברסיטת חיפה

א.ג.נ.,

הנדון: תזכיר חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל

וראשי ממשלותיה (תיקון), התש"ס - 2000

מצ"ב תזכיר החוק.

נבקשכם להביע עמדתכם תוך 21 ימים.

בברכה

שלומית ברנע (פקגו), עו"ד

היועצת המשפטית בפועל

העתק: ראש הממשלה

מנכ"ל משרד ראש הממשלה

חשב משרד ראש הממשלה

לשכת עורכי הדין, רח' דניאל פריש 10 - תל-אביב

Handwritten notes in the bottom right corner, including the number 100 and a signature.

ירושלים, י"א אייר, תשנ"ט
27 אפריל, 1999

תיק - 8 - 65

תזכיר חוק

1. שם החוק המוצע:
  - חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה (תיקון), התש"ס - 2000.
2. עיקרי הוראות החוק המוצע:
  - א. הקמת מועצה להנצחת זכרו של מי שנשא במשרת נשיא המדינה או במשרת ראש הממשלה בישראל. במועצה יכהנו 21 חברים, ובהם יושב ראש וממלא מקום. (אין שינוי לעומת החוק הקיים).

החוק מחדש ומפרט את הרכב המועצה, וכן את תפקידי המועצה:

    1. אישור תוכניות ההנצחה.
    2. קביעת מדיניות הכללית של המרכז להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה (להלן - "המרכז").
    3. קבלת דו"חות על פעילות המרכז.
    4. קבלת הצעת התקציב ואישורה.
    5. קיום קשרים עם גורמים ותורמים הפועלים בתחומי ההנצחה.
  - ב. הקמת ועד מנהל, של שבעה מבין חברי המועצה (חידוש לעומת החוק הקיים).

תפקידי הועד:

    1. התוויית קווי הפעולה של המרכז.
    2. ביצוע ויישום תוכניות ההנצחה.
    3. פיקוח על פעילות המרכז ועבודת המנכ"ל.
    4. דיון בהצעת התקציב, והגשתו לאישור המועצה.
    5. דיון בדו"ח המבקר הפנימי, הסקת מסקנות ויישומן.
    6. פעולה לפי החלטות המועצה וברוח הנחיותיה.
  - ג. הקמת ועדת ביקורת בת שלושה חברים (חידוש לעומת החוק הקיים).

תפקידי הועדה:

    1. בחינת פעולות המועצה, הועד המנהל ושאר גופי המרכז.
    2. מסירת מסקנות למועצה ולמבקר המדינה.
  - ד. הקמת ועדה מדעית בת תשעה חברים (חידוש לעומת החוק הקיים).

תפקידי הועדה המדעית:

    1. אישור תוכניות פעולה בתחום האקדמי המדעי והמחקרי.
    2. יעוץ למנכ"ל בענין הנוגע לפעילותו האקדמית של המכון למחקר של המרכז.
    3. ייזום פעילות אקדמית, מדעית ומחקרית, באישור המנכ"ל.

- ה. מינוי מזכיר המרכז על ידי ראש הממשלה או שר שיקבע על ידו (להלן - "השר"), שתפקידו זימון ישיבות המועצה, קביעת סדר יומה וסיוע ליו"ר המועצה (חידוש לעומת החוק הקיים).
- ו. הוראות בדבר דרך המינוי של בעלי התפקידים, פקיעת כהונתם מינוי חברים חדשים, קבלת החלטות ברוב, הרכב חסר, ותשלום הוצאות וגמול (חידוש לעומת החוק הקיים).
- ז. דרך מינויו של מנכ"ל המרכז והוראות בדבר שכרו. תפקידו של המנכ"ל הוא לנהל את המרכז, כמפורט בהצעת החוק (חידוש לעומת החוק הקיים).
- ח. מינוי מבקר פנימי למרכז, שיפעל בהתאם להוראות חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב - 1992. (חידוש לעומת החוק הקיים).
- ט. פרוצדורה לקביעתן ואישורן תוכניות ההנצחה של נשיאים וראשי ממשלות שהלכו לעולמם.
- י. הקמת מרכז הנצחה (תאגיד - מלכ"ר), שירכו את כל הפעילות הכרוכה בהנצחה, באמצעות ארכיון, מכון וספריה המרכז יקום וינהל תוך זיקה לארכיון המדינה ובסמוך לו, ויהיה גוף מבוקר על ידי מבקר המדינה (חידוש לעומת החוק הקיים).
- יא. הקמת מכון הנצחה שיעסוק במחקר בדבר פועלם, חזונם ומורשתם של האישים המונצחים במכון, המכון יהיה פתוח לציבור, ויתקיימו בו פעולות חינוך והסברה בנושאים הללו. כן יקיים המכון פעולות תרבות בהשתתפות חוקרים (חידוש לעומת החוק הקיים).
- יב. הקמת מוזיאון וספריה שיכללו תערוכת מוצגים מתמדת, תערוכות מתחלפות וניידות, וספריית מחקר ועיון בנושאים שפורטו לעיל (חידוש לעומת החוק הקיים).
- יג. הקמת ארכיון המרכז, שיהווה חלק מארכיון המדינה. קביעת כללים לטיפול בחומר ארכיוני ותיעודי, ע"י כינוס חומר, פרסום כתבים והצגת תצוגות פומביות של חומר תיעודי המתייחס לאישיות שהמועצה מעוניינת בהנצחתה על פי החוק, הכל בתיאום עם הגנז שמונה על פי חוק הארכיונים התשט"ו - 1955 (להלן - "חוק הארכיונים") (חידוש לעומת החוק הקיים בו רק הממשלה רשאית היתה להורות לגנז לכנס, לעבד ולפרסם חומר ותצוגות).
- יד. הוראות בדבר מימון ותקציב המרכז ומוסדותיו (חידוש לעומת החוק הקיים).
- טו. הוראות כלליות בדבר העמדת מקרקעין לרשות המרכז על ידי המדינה, תנאי העסקת עובדי המרכז, איסור העברת נכסי המרכז ללא אישור השר, ופרסום מינויים של נושאי התפקיד ברשומות (חידוש לעומת החוק הקיים).
- טז. הוראת בדבר מניעת ניגוד עניינים של עובדי וחברי המרכז (חידוש לעומת החוק הקיים).

יז. ראש הממשלה או שר אחר שיקבע על ידו הוא הממונה על ביצוע החוק. החוק יחול גם על פעולות הנצחה שהחלו בהן בטרם תחולת החוק, אך החוק לא ישלול תוקפן של פעולות או מינויים שנעשו קודם לחקיקתו.

יח. ביטול חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה התשמ"ו - 1986.

3. מטרות החוק המוצע והצורך בו

א. המצב המשפטי הקיים:

הנושא מוסדר כיום באמצעות חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו - 1986, אשר מונה שמונה סעיפים. החוק אמור היה לתת את המענה הכולל לצורכי ההנצחה. דא עקא, המועצה שכוננה על פי החוק לא נתנה מענה מלא ומקיף לצורכי ההנצחה, עקב העדר כלים ותקציבים מתאימים.

ב. הסיבה שבגללה דרוש שינוי:

לאחרונה התרבו הצעות חוק פרטיות ופרטניות, העוסקות בהנצחתם של נשיאי וראשי ממשלותיה של המדינה. על פי רוב מהווים חוקים אלה העתק של חוק המרכז להנצחת זכרו של יצחק רבין התשנ"ז - 1997, המבקשים להחילו גם על הנצחתם של אחרים שניהנו כנשיאים או כראשי ממשלה בישראל.

אנו סבורים כי המשך המגמה הפרטנית בחקיקת ההנצחה יביא לריבוי מוסדות מקבילים, להגדלה משמעותית בהוצאות ההנצחה ולאי שוויוניות בהנצחה. לפיכך, יש לפעול לצורך שיפור החוק החל כיום, והפיכתו לאפקטיבי, שוויוני ומעשי.

ג. השינוי המוצע:

אנו מבקשים להציע שינוי תפיסתי ונורמטיבי ביחס לחוק הקיים. בעוד שכיום הממשלה מסייעת לפעילויות המקויימות על ידי גופים לא ממשלתיים (כגון תמיכות מקרן העזבונות), ומקיימת פעילות הנצחה מצומצמת מאוד בהיקפה, המודל המוצע קובע מנגנון מסודר לביצוע ההנצחה על ידי המדינה, בצורה רציפה, מסודרת ומכובדת.

המדינה תקצה אתר מתאים, ותעסוק בביצוע ההנצחה באמצעות מוסדות מרכז ההנצחה, ואילו הגורמים הלא ממשלתיים, ישתלבו בפעילות הממשלתית.

4. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים:

כאמור, בחוק הקיים שמונה סעיפים בלבד, החוק הקיים מועצה לענין הנצחת זכרם של ראשי ממשלות ונשיאים ומסר בידיה סמכות להציע לממשלה תוכניות להנצחת נשיאים וראשי ממשלות.

על פי הצעת החוק החדש יוקם מנגנון הניהולי אשר יאפשר מימוש תוכניות ההנצחה מורכב ומעשי יותר. המועצה תמשיך לכהן במתכונת דומה, אולם יתווספו לה גוף ביצועי מצומצם יותר (הועד המנהל) ועדת ביקורת, ועדה מדעית, מזכיר מרכז, מנכ"ל מרכז (שיועסק בשכר) ומבקר פנימי.

במבנה ארכיון המדינה או בסמוך לו שיוקם על קרקע שכבר הוקצה לו ע"י מנהל מקרקעי ישראל, יוקם גם מרכז הנצחה שירכז את כל הפעילות הכרוכה בהנצחה, באמצעות מכון שיעסוק במחקר, מוזיאון שיכלול תצוגות שונות, וספריית מחקר ועיון. לפיכך, החוק החדש ישלב את המוסד הקיים על פי החוק הנוכחי, במערך שלם שיוקם לצורך הנצחת זכרם של נשיאים וראשי ממשלותיה.

5. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה:

- א. פרק ו' של הצעת החוק, דן בנושא מימון ותקציב המכרז ומוסדותיו. על פי הצעת החוק מימון הקמת המרכז אחזקתו ופיתוחו, יעשו מתקציב המדינה וכן מתרומות ומהכנסות שיהיו למרכז (מתפקידיה של המועצה אף לגייס תרומות מגורמים חיצוניים). הכנסות המרכז יהיו מהשכרת חדרים או אולמות, מתן שירותים שונים בתחום יעודו, ומכירת מזכרות לקהל הרחב.
- ב. הצעת תקציב המרכז, טובא לאישורו של שר האוצר, אשר יביאנה לאישור הממשלה.
- ג. הממשלה תדון בתכנית ההנצחה ובתקציבה ביחס לכל שנת תקציב, לפני שהיא דנה בתקציב המדינה לאותה שנה, ותאשר את תוכנית ההנצחה ותקציבה במסגרת אישור תקציב הממשלה, כאחד הסעיפים הראשונים לאישור.
- ד. המועצה תגיש לשר הממנה, אחת לחצי שנה, דו"ח בדבר מימוש התקציבים שיועדו לביצוע תוכנית ההנצחה.
- ה. תנאי העסקתם של עובדי המרכז יהיו כשל עובדי המדינה בתפקידים מקבילים, בשינויים ובתיאומים שיקבע השר הממונה בהסכמת שר האוצר, ועל פי המלצת המועצה.
- ו. היקף כח האדם הנדרש והיקף ההוצאות הכספיות יגזרו מהיקף הפעילות בפועל של מרכז ההנצחה.
- ז. בעלי התפקידים כפי שפורטו בפרק 2 לעיל, כולם, למעט המנכ"ל ועובדי המרכז, אינם מקבלים שכר.
- ח. ברור כי עלויות הנצחה נפרדות, על פי חוקים שונים, אשר מוצעים ע"י חברי הכנסת חדשות לבקרים, עולות בהרבה על פעולות הנצחה במסגרת חוק אחד.
- ט. גם כיום, תומכת המדינה בעמותות ציבוריות הפועלות להנצחת זכרם של נשיאים וראשי ממשלה, בסך מצטבר של מליוני שקלים במהלך השנים האחרונות.

6. השפעת החוק המוצע על התקן של המשרד שיהיה ממונה על ביצועו

- א. חברי המועצה, הועד המנהל, ועדת הביקורת, הועדה המדעית, מזכיר מרכז ההנצחה והמבקר הפנימי יועסקו בתפקידם שלא בשכר.
- ב. מנכ"ל מרכז ההנצחה, יועסק בשכר, שיקבע על ידי הועד המנהל, באישור השר הממונה ובהתייעצות עם שר האוצר.

ב. כמות התקנים שתידרש לצורך הפעלת תוכניות ההנצחה, נגזרת מהיקף פעילות ההנצחה של המרכז.

7. השפעת החוק המוצע על ההיבט המנהלי של משרד ראש הממשלה ושל משרדים ורשויות אחרים

א. יחסי הגומלין של רשות ההנצחה ינבעו עקרונית מעבודתה של הרשות, למעט קשריה המובנים עם משרד ראש הממשלה הממונה על ביצועו של החוק. כמו כן תהא לרשות זיקה ממשית עם אגף ההנצחה במשרד ראש הממשלה המקיים היום חלק מפעולות ההנצחה, וממריץ את פעולותיה, ועם גנו המדינה האחראי-אף היום על החומר הארכיוני הקשור להנצחה.

ב. מרכז ההנצחה על מוסדותיו, יקום וינהל ליד ארכיון המדינה ותוך זיקה אליו. ארכיון המרכז יהיה חלק מארכיון המדינה, והוראות חוק הארכיונים יחולו עליו.

על פי החוק המוצע, הגנו כהגדרתו בחוק הארכיונים יורה למרכז על דרך הטיפול וההצגה של החומר הארכיוני. עם זאת, רשאת המועצה להורות לגנו ולממונה על הארכיון על כינוס חומר תיעודי, פרסום כתבי אישיות מונצחת ועריכת תצוגות, אך כל זאת בהתאם להנחיות והוראות הגנו.

ג. מעבר לאמור לעיל עבודתה של הרשות אינה מבוססת מלכתחילה על יחסי גומלין עם הרשויות האחרות והללו קרוב לודאי, יתגבשו תוך כדי עבודתה בפועל.

קשר אפשרי של הרשות עם בית הנשיא, עשוי לנבוע משילוב תרומתו בתוכניות ההנצחה כפי שעורכי תוכניות ההנצחה ימצאו לנכון.

קשרים עם משרד החינוך, התרבות והספורט צפויים להתקיים לצורך גיבוש תוכן של תוכניות ההנצחה, וכן לצורך פיתוח הממון שיעסוק בלימוד, במחקר ובהנחלת ידע לציבור.

עזרתם של המשטרה וצה"ל עשויה להדרש להשלמת תיעוד ארכיוני, וכן לצורך אבטחה של אירועים מסויימים או לצורך השתתפותם באלו מהטקסים.

הקשר עם שאר המשרדים יוצר אד הוק בהתאם לצרכי המרכז.

8. להלן נוסח החוק המוצע.

הצעת חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה (תיקון), התש"ס - 2000

פרק א': מטרת החוק

1. חוק זה מטרתו להנציח את זכרו של מי שכיהן כנשיא או כראש ממשלה בישראל, באמצעות המוסדות שיכוננו בחוק זה.

פרק ב': פרשנות

בחוק זה:

2. "מרכז ההנצחה" - המרכז להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה.
 "הארכיון" - ארכיון מרכז ההנצחה.
 "המכון" - המכון למחקר של מרכז ההנצחה.
 "הגנז", "חומר ארכיוני", "מוסד ממוסדות המדינה" - כהגדרתם בחוק הארכיונים, התשט"ו - 1955.
 "ספרייה" - ספריית מרכז ההנצחה.
 "מוסד מוכר" - כהגדרתו בחוק המועצה להשכלה גבוהה התשי"ח - 1958.
 "השר" - ראש הממשלה או שר שיקבע על ידו לענין חוק זה.
 "המשרד" - משרד ראש הממשלה.
 "המנכ"ל" - מנכ"ל המרכז.

פרק ג': מוסדות הניהול

סימן א': המועצה

הקמת המועצה

3. הממשלה תמנה מועצה לענין הנצחת זכרו של מי שנשא במשרת נשיא המדינה או במשרת ראש הממשלה בישראל. המועצה תמנה עשרים ואחד חברים.

חברי המועצה

4. (א) אלה יהיו חברי המועצה:

1. שלושה נציגים לפי המלצת ראש הממשלה.
 2. נציג לפי המלצת שר הבטחון, מבין המועמדים הבכירים במערכת הבטחון.

3. שלושה נציגים לפי המלצת שר החינוך, התרבות והספורט, מבין העובדים הבכירים במערכת החינוך.
4. גנז המדינה.
5. חמישה אנשי סגל אקדמי במוסדות מוכרים בארץ, מתחום מדעי הרוח, החברה או המשפטים.
6. נציג המועצה לאתרי הנצחה לפי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ב - 1992.
7. שישה נציגי ציבור.
8. ראש אגף אירועים במשרד.

(ב) לבקשת השר רשאית המועצה להזמין נושא תפקיד נוסף לדיוניה, כמשתתף ארעי או כמשתתף קבע.

(ג) המועצה תהא רשאית על פי שיקול דעתה להזמין את המנכ"ל לשיבותיה או לחלק מהן.

תקופת כהונתו של חבר מועצה

5. תקופת כהונתו של חבר מועצה תהא חמש שנים. ניתן יהא למנות מחדש חבר מועצה שתמה תקופת כהונתו לתקופת כהונה נוספת, וניתן לשוב ולמנותו לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות, לפחות.

חבר מועצה שכהונתו תמה

6. חבר מועצה שכהונתו תמה יוסיף לכהן עד מינוי חבר אחר במקומו, או עד מינויו מחדש, לפי הענין.

מינוי יו"ר המועצה וממלא מקומו

7. השר באישור הממשלה, ימנה אחד מנציגיה במועצה להיות יושב ראש המועצה. השר בהתייעצות עם המועצה רשאי למנות ממלא מקום ליו"ר המועצה אשר ימלא את מקומו בהעדרו של יו"ר המועצה, או אם יחדל לכהן - עד למינויו של יו"ר חדש.

נוהל עבודתה של המועצה

8. (א) המועצה תקבע את נוהל דיוניה ככל שלא נקבע בחוק זה או בתקנות לפיו.
(ב) כל עוד לא נקבע אחרת כאמור, יושב ראש המועצה ינהל את ישיבותיה, יזמן את ישיבות המועצה לפי שיקול דעתו או בכל עת לפי דרישת אחד עשר מחבריה לפחות, ויקבע בהתאם לכך את מועדי הישיבות, מקומן וסדר יומן.

- (ג) השר, בהתייעצות עם המועצה, רשאי לקבוע בתקנות הוראות ביחס למועצה בדבר מנין חוקי, דרכי כינוס וניהול ישיבות, סדרי הצבעה, סמכויות יושב הראש וכן ביחס להחזר הוצאות שנגרמו לחברי המועצה שאינם עובדי מדינה, עקב השתתפותם בישיבות המועצה.

תפקידי המועצה

9. תפקידי המועצה יהיו כדלקמן:

- (א) לאשר את תוכנית ההנצחה.
(ב) לקבוע את מדיניותו הכללית של המרכז.
(ג) לקבל דו"חות על פעילות המרכז ממוסדותיו השונים.
(ד) לקבל מהועד המנהל את הצעות התקציב שהכין, לדון בהן, לאשר את תקציב המרכז, ולהעביר את המלצותיה לשר.
(ו) לקיים קשרים עם גורמים הפועלים בתחומי ההנצחה ועם תורמים למפעל ההנצחה.

בלעדיות סמכויותיה של המועצה, וסמכויות שירות

10. (א) המועצה לא תעביר תפקיד מתפקידיה לפי חוק זה.
(ב) כל סמכות במסגרת מטרות חוק אלה שאינה מוקנית בו במפורש לכל גורם שהוא, מוקנית בזאת למועצה.

סימן ב': הועד המנהל

הועד המנהל

11. הממשלה תמנה מבין חברי המועצה ועד מנהל של שבעה חברים, כדלקמן:

- (א) שני נציגים מטעם ראש הממשלה.
(ב) שני נציגי שר החינוך, התרבות והספורט.
(ג) הגנז.
(ד) ראש אגף ארועים במשרד.
(ה) נציג הסגל האקדמי.

יו"ר הועד המנהל

12. השר ימנה מבין חברי הועד המנהל יושב ראש לועד המנהל, ויהא רשאי למנות מבין חברי הועד המנהל אדם שיהא ממלא מקום ליו"ר הועד המנהל, ואשר ימלא את מקומו בהעדרו.

סמכויות יו"ר הוועד המנהל

13. (א) השר, בהתייעצות עם המועצה, רשאי לקבוע בתקנות הוראות ביחס לוועד המנהל, בדבר מנין חוקי, דרכי כינוס וניהול ישיבות, סדרי הצבעה, סמכויות יושב הראש, ובדבר החזר הוצאות שנגרמו לחברי הוועד המנהל, שאינם עובדי מדינה, עקב השתתפותם בישיבות הוועד המנהל.
- (ב) כל עוד לא נקבע אחרת בתקנות, יו"ר הוועד המנהל ינהל את ישיבותיו, יזמן את ישיבות הוועד המנהל לפי שיקול דעתו, או בכל עת לפי דרישת לפחות ארבעה מחבריו, ויקבע בהתאם לכך את מועדי הישיבות, מקומן וסדר יומן.

תפקידי הוועד המנהל

14. תפקידי הוועד המנהל יהיו כדלקמן:

- (א) להתוות את קווי הפעולה של המרכז.
- (ב) לבצע וליישם את תוכנית ההנצחה.
- (ג) לפקח על פעילותו של המרכז ועל עבודתו של המנכ"ל.
- (ד) לדון בהצעת תקציב המרכז שיוכן על ידי המנכ"ל, להציע הקצאת תקציב ומקורות למימונו, ולהגיש את ההצעות לאישור המועצה.
- (ה) לדון בדו"חות שהמבקר הפנימי של המרכז יגיש, להסיק מסקנות וליישמן.
- (ו) הוועד המנהל יפעל לפי החלטותיה של המועצה, מסקנותיה והנחיותיה, ויפעל ברוח המלצותיה.

פיזור הוועד המנהל

15. (א) ראה השר כי הוועד המנהל אינו ממלא את תפקידו באופן נאות, יתרה בועד המנהל בהודעה בכתב שישלח ליושב ראש הוועד המנהל, כי אם תוך זמן שיקבע, לא ימלא הוועד המנהל את המוטל עליו, כפי שפירט השר בדרישתו, יפזר את הוועד המנהל.
- (ב) לא מילא הוועד המנהל את שהוטל עליו כאמור בס"ק (א) תוך המועד שקבע השר בהודעתו, רשאי השר להורות על פיזור הוועד המנהל.

כינון ועד מנהל חדש

16. (א) התפטר הוועד המנהל או החליט השר לפזרו, כאמור בסעיף 16 לעיל, ימונה ועד מנהל חדש, בדרך הקבועה בסעיף 12, תוך שלושים ימים מיום ההתפטרות או הפיזור, לפי הענין.
- (ב) הוועד המנהל שכהונתו תמה כאמור לעיל, יוסיף לכהן עד למינוי ועד מנהל חדש כאמור.

מינוי ועדות

17. הועד המנהל יהא רשאי למנות מבין חבריו, לנושא שבתחום תפקידיו, ועדה קבועה או ועדה לענין מסויים, ולאצול לה מסמכויותיו, ובלבד שלא יהא בכך כדי להפחית מאחריותו כלפי המועצה. תוקפן של החלטות הועדה יהיה טעון אישור הועד המנהל.

סימן ג': ועדת ביקורת

מינוי ועדת ביקורת

18. יו"ר המועצה ימנה, באישור השר, ועדת ביקורת בת שלושה חברים. ועדת הביקורת תכלול שני חברי מועצה, ונציג אחד של המשרד, אשר ישמש כיו"ר הוועדה.

תקופת כהונתם של חברי ועדת הביקורת

19. כל חבר בוועדת הביקורת יכהן חמש שנים, ורשאי יו"ר המועצה באישור השר, למנותו מחדש, וכן לשוב ולמנותו לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.

תפקידי ועדת הביקורת

20. (א) ועדת הביקורת תבדוק, תבחן ותבקר את כל פעולותיה של המועצה, פעולתו של הועד המנהל, פעולות המנכ"ל ופעולות המרכז, לרבות כל פעילות כספית שתעשה על ידם.
(ב) ועדת הביקורת תמסור למעצה מסקנותיה בתום 60 יום ממועד סיום כל שנה קלנדרית.
(ג) ועדת הביקורת תמסור את מסקנותיה בכל שנה למבקר המדינה.

סימן ד': ועדה מדעית

הקמת ועדה מדעית

21. הועד המנהל ימנה ועדה מדעית בת תשעה חברים שתורכב משבעה חברים שהם בעלי מעמד מוכר בתחום המחקר וההוראה במוסדות מוכרים בארץ, נציג המשרד ונציג משרד החינוך, התרבות והספורט.

מינוי יו"ר הועדה המדעית וממלא מקומו

22. הוועדה המדעית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.

ניהול ישיבות הוועדה המדעית

23. יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה המדעית. הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.

תפקידי הוועדה המדעית

24. (א) הוועדה המדעית תאשר תכניות פעולה והצעות בתחום האקדמי, המדעי והמחקרי שיוצעו לה ע"י המנכ"ל, לרבות הצעות להעסקת חוקרים לביצוע מחקרים.
(ב) הוועדה המדעית תייעץ למנכ"ל בכל ענין הנוגע לפעילותו האקדמית של המכון.
(ג) הוועדה המדעית תיזום פעילות אקדמית, מדעית ומחקרית ותגיש הצעותיה לאישור המנכ"ל.

הפסקת כהונה או פקיעתה

25. הוראות סעיפים 16 ו- 17 יחולו בשינויים המחוייבים גם על חברי הוועדה המדעית.

סימן ה': מזכיר מרכז ההנצחה

מינוי מזכיר

26. השר, בהתייעצות עם יו"ר המועצה, ימנה מבין עובדי משרדו מזכיר למרכז ההנצחה.

תקופת כהונה

27. תקופת כהונתו של המזכיר תהא חמש שנים, וניתן יהא למנותו מחדש, ולשוב למנותו לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות, לפחות.

תפקידי המזכיר וסמכויותיו

28. המזכיר יזמן את ישיבות המועצה, יסייע בקביעת סדר היום של ישיבותיה, יסייע ככל הדרוש ליו"ר המועצה וירכז את עבודת המועצה.

סימן ו': כללי

פקיעת כהונה

29. חבר מועצה, חבר ועד מנהל, חבר ועדת ביקורת והמזכיר יחדלו לכהן לפני תום כהונתם, בקרות אחד מאלה:

- (א) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר.
 (ב) הורשע בעבירה שעל פי חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון או שדבק בה פגם ציבורי.
 (ג) חדל להיות עובד המשרד הממשלתי או הגוף שאותו הינו מייצג במועצה.
 (ד) נעדר, ללא סיבה מוצדקת, משלוש ישיבות רצופות של המועצה, או של הוועד המנהל, או של ועדת הביקורת, לפי הענין.

העברה מכהונה

30. השר רשאי, לאחר שנועץ ביושב ראש המועצה, או ביושב ראש הוועד המנהל, לפי הענין, להעביר חבר מועצה או חבר ועד המנהל, או חבר ועדת ביקורת או מזכיר מכהונתם לפני תום תקופת כהונתם, אם נבצר מהם דרך קבע למלא את תפקידם.

מינוי חבר חדש

31. חדל חבר מועצה או חבר ועד מנהל, או חבר ועדת ביקורת או מזכיר, לכהן בתפקידו, ימונה במקומו חבר אחר באותה דרך בה התמנה לפי הענין.

חבר שתמה כהונתו

32. חבר מועצה או חבר ועד מנהל או חבר ועדת ביקורת או מזכיר שכהונתו תמה או הופסקה, יוסיף לכהן עד מינוי חבר אחר במקומו או עד מינויו מחדש, לפי הענין, אלא אם כן קבע השר אחרת, או אם התקיימו הנסיבות הקבועות בסעיף 29(ב).

תקפות פעולות שנעשו בהרכב חסר

33. קיומם של המועצה או של הוועד המנהל או של כל ועדה שהיא, סמכויותיהם ותוקף החלטותיהם לא יפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר מחבריהם או מחמת ליקוי במינויים או בהמשך כהונתם.

הוצאות וגמול

34. חבר המועצה, חבר הוועד המנהל, חבר ועדת ביקורת, חבר הוועדה האקדמית והמזכיר לא יקבלו מהמרכז שכר בעד שירותיהם, אך חבר הוועד המנהל, חבר ועדת הביקורת וחבר הוועדה האקדמית, אשר אינו עובד מדינה יהיה זכאי לגמול עבור השתתפותו בישיבות הוועד המנהל, וכן להחזר הוצאות שהוציא במילוי תפקידו, בשיעורים שיקבע השר, באישור שר האוצר.

החלטות ברוב דעות

35. החלטות במועצה, בועד המנהל ובוועדת הביקורת, לפי הענין, וכן בכל ועדה ו/או אף שיוקמו על פי חוק זה, יתקבלו ברוב דעות של המשתתפים בישיבה.

סימן ז': מנכ"ל המרכז

מינוי המנכ"ל

36. השר, בהתייעצות עם המועצה, ימנה מנכ"ל למרכז שיהיה ממונה על ביצוע הוראות הועד המנהל ועל ניהול המרכז.

מינוי המנכ"ל פטור ממכרז

37. (א) חובת המכרז לפי סעיף 19 לחוק שירות המדינה (מינויים) התשי"ט - 1959 לא תחול על מינויו של המנכ"ל.
(ב) יהא כשיר לכהן כמנכ"ל אזרחי ותיישב ישראל, ללא עבר פלילי או התנהגות שדבק בה פגם ציבורי, בעל תואר אקדמי, ובעל ניסיון ניהולי ורקע מקצועי מתאימים לניהול המרכז.

תקופת כהונתו של המנכ"ל

38. המנכ"ל ימונה לתקופה של שלוש שנים, והשר יוכל לשוב ולמנותו מחדש, בהתייעצות עם המועצה, לתקופת כהונה נוספת, וניתן לשוב ולמנותו לכהונה נוספת, לאחר הפסקה של שלוש שנים לפחות.

שכרו של המנכ"ל

39. הועד המנהל, באישור השר ובהתייעצות עם שר האוצר יקבע את שכרו ותנאי העסקתו של המנכ"ל.

ממלא מקום למנכ"ל

40. (א) השר, לאחר שהתייעץ עם יושב ראש המועצה רשאי יהא למנות ממלא מקום למנכ"ל אשר ימלא את תפקידו של המנכ"ל אם התפנה, או שהמנכ"ל נעדר באופן זמני, או שנבצר ממנו באופן זמני, לדעת יו"ר המועצה, למלא את תפקידו, וזאת לתקופה של 3 חודשים, ורשאי השר, לאחר התייעצות כאמור, להאריך את המינוי לשלושה חודשים נוספים.
(ב) על מינוי ממלא המקום למנכ"ל יחולו הוראות סעיף 29 לעיל.

פקיעת כהונתו של המנכ"ל או של ממלא מקומו

41. מינויו של המנכ"ל ושל ממלא מקומו, בהתאמה, יבוטל אם ארע אחד מאלה:

- (א) הוא התפטר.
- (ב) נבצר ממנו, לדעת השר ולאחר התייעצות עם יו"ר הוועד המנהל, למלא את תפקידו.
- (ג) השר החליט להעבירו מתפקידו לפי הצעת המועצה, או הצעת הוועד המנהל.

סמכויותיו ותפקידיו של המנכ"ל

42. סמכויותיו ותפקידיו של המנכ"ל יהיו כדלקמן:

- (א) המנכ"ל ינהל את המרכז.
- (ב) המנכ"ל יהא אחראי לביצוע ולישום הוראות הוועד המנהל, ויפעל בהתאם להנחיותיו ולהוראותיו.
- (ג) המנכ"ל יגיש לוועדת המנהל תוכנית עבודה שנתית, 30 יום לפני תום כל שנה קלנדרית, עבור השנה הבאה.
- (ד) המנכ"ל יגיש לוועד המנהל הצעה לתקציב שנתי כמפורט בסעיף 68 להלן.
- (ה) המנכ"ל ימסור ליו"ר הוועד המנהל דו"חות על הפעילות השוטפת של המרכז בהתאם להוראות המועצה והוראות הוועד המנהל, ובאין הוראות כאלו, לפי שיקול דעתו.
- (ו) המנכ"ל יבצע את תפקידו בהתאם לנוהלי כספים ומשק המקובלים לגבי תקציב המדינה, ולא יחרוג מהתקציב שיאושר על ידי שר האוצר והמועצה.
- (ז) המנכ"ל יגיש לוועד המנהל דין וחשבון שנתי על פעולותיו ופעילות המרכז בתוך 20 יום לאחר תום כל שנה, וכל דין וחשבון שידרש ע"י השר או ע"י הוועד המנהל או המועצה, ויתן הסברים ופירוט לפי דרישתם.
- (ח) המנכ"ל יכין תוכנית הנצחה ויגישנה למועצה, כאמור בסעיף 45 להלן.
- (ט) המנכ"ל ישתתף בישיבות המועצה, ככל שיוזמן ע"י המועצה, בזכות דעה מייעצת.

43. לצורך ביצוע תפקידיו מוקנות למנכ"ל, בכפוף להוראות חוק זה ולהחלטות המועצה והוועד המנהל, כל הסמכויות הדרושות לניהול המרכז, ובכלל זה לייצגו ולחתום על הסכמים בשמו, למעט הסמכות לחתום על הסכמים בינלאומיים. כן מוסמך המנכ"ל ביחד עם חשב המשרד לייצג את המרכז בעסקאות כאמור בסעיפים 4 ו-5 לחוק נכסי המדינה התשי"א - 1951, למעט ביחס לעסקאות במקרקעין, ולחתום בשם המרכז על כל מסמכים הנוגעים לעסקאות כאמור.

סימן ח': מבקר פנימי למרכז

מינוי מבקר פנימי למרכז

44. (א) הועד המנהל ימנה למרכז מבקר פנימי אשר יפעל בהתאם להוראות חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב - 1992. המבקר הפנימי יגיש לועד המנהל דין וחשבון על ממצאיו.
- (ב) תקופת כהונתו וסיומה של המבקר הפנימי יקבעו על ידי הועד המנהל.

פרק ד': תוכנית ההנצחה

קביעת תוכנית ההנצחה

45. המנכ"ל יגיש לאישור המועצה תוכנית להנצחת זכרו של כל מי שכיהן כנשיא מדינה או כראש ממשלה, אשר הלך לעולמו, עד 60 יום לפני תום כל שנה קלנדרית.

תוכנה של תוכנית ההנצחה

46. התוכנית תפרט את פעולות ההנצחה שיבצע מרכז ההנצחה ואת פעולות ההנצחה שיבצעו גופים ציבוריים בתמיכת הממשלה, לרבות מפעלים או מוסדות הנתמכים על ידי הממשלה והנושאים את שמו של המונצח, כפי שיראה כהולם את הנצחת זכרו של הנפטר, בשים לב לאישיותו, לפועלו, ולשאר שיקולים הנוגעים לענין.

עלויות ישומה של תוכנית ההנצחה

47. התוכנית תכלול אומדן של ההוצאות הכרוכות בביצועה, והצעת מקורות לכיסויין.

תוקפה של תוכנית ההנצחה

48. תוכנית ההנצחה טעונה אישור המועצה, אשר תהא רשאית לשנותה.

שינוי תוכנית ההנצחה

49. ניתן לשנות את תוכנית ההנצחה בדרך האמורה בסעיף זה לענין הכנתה ואישורה.

פרק ה': מוסדות הביצוע

סימן א': מרכז ההנצחה

הקמת מרכז ההנצחה

50. יוקם מרכז הנצחה אשר ירכז את כל הפעילות הכרוכה בהנצחה, באמצעות מוסדותיו: ארכיון, מכון וספרייה.

מיקומו של מרכז ההנצחה

51. מרכז ההנצחה על מוסדותיו, יקום וינוהל ליד ארכיון המדינה, ותוך זיקה אליו.

ניהול מרכז ההנצחה

52. מרכז ההנצחה ינוהל על ידי המנכ"ל, כמפורט בחוק זה.

מרכז ההנצחה הינו תאגיד

53. מרכז ההנצחה יהא תאגיד, כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית, בכפוף להוראות חוק זה, ויהווה מלכ"ר כמשמעו בפקודת מס הכנסה (נוסח חדש).

מרכז ההנצחה הינו גוף מבוקר

54. המרכז יהא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(6) לחוק מבקר המדינה (נוסח משולב) התשי"ח - 1958.

סימן ב': מכון ההנצחה

הקמת מכון ההנצחה

55. המרכז יקיים מכון למחקר. המכון יפעל להעמקת הידע ולהעשרתו בתחומי ההיסטוריה, המדיניות, החברה, התרבות, הכלכלה והבטחון של מדינת ישראל, בהתייחס לתרומתם, חזונם, פועלם ומורשתם של האישים המונצחים במכון.

מיקומו של המכון

56. המכון ישולב בבנין המרכז באופן שניתן יהא להוסיף פעולות ההנצחה עבור אישים הזכאים להנצחה עפ"י חוק זה.

פעילות המכון

57. המכון יהא פתוח לציבור ויתקיימו בו, באופן סדיר פעילויות הנצחה ופעולות חינוך והסברה, הקשורות בפועלם ובמורשתם של האישים המונצחים.

פעילות תרבותית במכון

58. המכון יקיים פעילויות תרבות לקידום מטרת חוק זה, לרבות הקמת קבוצות מחקר, סמינרי מחקר, הרצאות פומביות וכנסים, בהשתתפות חוקרים.

סימן ג': המוזיאון

59. המרכז יקים מוזיאון, שיכלול תערוכה מתמדת של מוצגים, תצוגות מתחלפות ותצוגות ניידות, המעלים את זכר חייהם ופועלם של המונצחים.

סימן ד': הספרייה

60. המכון יקיים ויפעיל ספריית מחקר ועיון, שתתמחה בתחומים המפורטים בסעיף 55 לעיל.

סימן ה': הארכיון

הקמת הארכיון

61. המרכז יקים ארכיון. הארכיון יהיה חלק מארכיון המדינה והוראות חוק הארכיונים התשט"ו - 1955 יחולו עליו.

הטיפול בחומר ארכיוני

62. (א) הטיפול בחומר ארכיוני יהא נתון לאחריותו של הארכיון.
(ב) הגנו יורה על שמירת החומר הארכיוני באופן שהחומר הארכיוני המתייחס לאנשים שיונצחו עפ"י חוק זה, יוצג לקהל הרחב כחלק מהאתר.
(ג) החומר הארכיוני ישמר כמקור או כהעתק, באופן שיוורה הגנו.
(ד) הממונה על הארכיון יתמנה בידי המנכ"ל באישור הגנו, ויקבל את ההוראות וההנחיות בתחום המקצועי מהגנו.

חומר ארכיוני הדרוש להנצחה

63. במסגרת פעולות ההנצחה רשאית המועצה להורות לגנו ולממונה על הארכיון לעשות את הפעולות הבאות או מקצתן:

- (א) לכנס את החומר התעודי על פעולותיה של אישיות שהמועצה מעוניינת בהנצחתה עפ"י חוק זה.
(ב) לפרסם את מבחר כתביה של האישיות המונצחת במתכונת שיקבע הגנו, בהתייעצות עם המועצה ובלבד שלגבי נכסים שאינם של המדינה לא יפגעו זכויותיהם של בני משפחת הנפטר או של כל אדם אחר.
(ג) לערוך לפי המלצת המועצה תצוגות פומביות של כתביה של האישיות המונצחת או חומר תיעוד אחר המתייחס אליה.
כל הפעולות הללו יעשו בתיאום עם הגנו ובהתאם להוראותיו והנחיותיו, בכפוף להוראות המועצה.

פרק ו': מימון ותקציב

מימון המרכז ומוסדותיו

64. הקמת המרכז תמומן מתקציב המדינה, כפי שידרש להקמתו, להוצאות קיומו, להחזקתו, לפיתוחו ולניהול מכלול פעילויותיו וכן מתרומות ומהכנסות שיהיו למרכז, והוא הדין במוסדות המרכז.

השכרה ומכירה על ידי המרכז

65. המרכז יהא רשאי להשכיר חדרים או אולמות, וכן ליתן שירותים שונים בתחום יעודו ולמכור מזכרות לקהל הרחב. התעריפים והמחירים טעונים אישור הועד המנהל.

הכנסות שייכות למרכז

66. כל הכנסות המרכז כתוצאה מפעולות ההשכרה והמכירה כאמור לעיל, וכן כתוצאה מתרומות, יהיו שייכות למרכז.

הכנת הצעת התקציב

67. המנכ"ל יגיש לועד המנהל, 90 יום לפני תום כל שנה קלנדרית, תוכנית ביחס לתקציב הדרוש לשנה התקציבית הבאה לפעולות המרכז, לצורך ביצוע תוכנית ההנצחה וניהול המרכז. התוכנית תפרט אף מקורות מימון מוצעים.

דרך אישור הצעת התקציב

68. הועד המנהל יגיש למועצה את הצעת התקציב כפי שיאשר אותה, והצעתו תדון ע"י המועצה לצורך הגשתה לאישור שר האוצר, אשר יביאנה לאישור הממשלה.

שנת תקציב

69. שנת תקציב המרכז תהא כשנת תקציב המדינה.

אישור תקציב המרכז על ידי הממשלה

70. הממשלה תדון בתוכנית ההנצחה ובתקציבה ביחס לכל שנת תקציב לפני שהיא דנה בתקציב המדינה לאותה שנה. הממשלה תאשר את תוכנית ההנצחה ואת תקציב התוכנית במסגרת אישור תקציב הממשלה, כאחד הסעיפים הראשונים לאישור.

דיווח על מימוש התקציב

71. המועצה תגיש לשר אחת לחצי שנה דין וחשבון בדבר מימוש התקציבים שיועדו לביצוע תוכנית ההנצחה. יו"ר המועצה יקבע את הנהלים להגשת הדו"חות.

פרק ז': כללי

מקרקעין

72. המדינה תעמיד לרשות המרכז את המקרקעין הדרושים לפעילותו כפי שתקבע הממשלה או השר, בהתחשב בצרכי המרכז כמפורט בחוק זה.

עובדים

73. תנאי העסקתם של עובדי המרכז יהיו כשל עובדי המדינה בתפקידים מקבילים בשינויים ובתיאומים שיקבע השר בהסכמת שר האוצר, ועל פי המלצת המועצה, בכפוף לכל חוק.

איסור העברת נכסים

74. (א) המרכז לא יהא רשאי למכור או להעביר בדרך אחרת כל זכויות שהן בנכס שבבעלותו ו/או בחזקתו, למעט נכסים שפרטים לגביהם, לרבות זהותם, סוגם ושוויים נקבעו בתקנות, אלא באישור השר.
(ב) המרכז לא יהא רשאי למשכן נכס שברשותו או להשכירו, אלא באישור השר.
(ג) המרכז לא יטול הלוואה העולה על סכום שקבע השר בתקנות אלא באישור השר ושר האוצר.

פרסום ברשומות

75. כל מינוי של חברי המועצה, של חברי הוועד, של המנכ"ל ושל ממלא מקומו יפורסם ברשומות.

ניגוד עניינים

76. (א) חבר המועצה, חבר הוועד המנהל, חבר ועדת הביקורת, עובד המרכז המנכ"ל וכל אדם אחר הקשור למרכז (להלן - "חבר") ימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו לבין ענין אישי שלו, או לבין תפקיד אחר שלו. חבר לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא העלול לגרום לו להימצא במצב כאמור, גם מחוץ לישיבות.
(ב) התברר לחבר כי נושא הנדון בישיבה או המטופל על ידיו עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך ליושב ראש המועצה, ליושב ראש הוועדה או למנכ"ל לפי הענין.

- (ג) לענין סעיף זה אחת היא אם מילוי התפקיד האחר הוא בתמורה או שלא בתמורה.
- (ד) בסעיף זה -
"ענין אישי" - לרבות ענין אישי של קרובו, או ענין של גוף שחבר או קרובו מנהלים או עובדים בו, או ענין של גוף שיש לכל אחד מהם חלק בהון המניות שלו, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל, או בזכות ההצבעה.
"קרוב" - בן זוג, הורה, ילד, אח, או אחות או אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר.

ביצוע

77. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

הוראות מעבר

78. חוק זה יחול על פעולות הנצחה שהחלו בהן לפני תחילתו.
79. לא יהא בחוק זה כדי לשלול את תוקפן של כל פעולות או מינויים שנעשו קודם לחקיקתו.
80. חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו - 1986 - בטל.

אהוד ברק
ראש הממשלה

אברהם בורג
יושב ראש הכנסת

עזר וייצמן
נשיא המדינה

דברי הסבר

מבוא

1. נושא הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה דורש יותר מתמיד מתן מענה קונקרטי לעקרונות הכללים שנקבעו בחוק, שכן החוק הקיים לא מיסד כלים אופרטיביים הנחוצים לישום תוכנית ההנצחה באופן שיענה על הצרכים הציבוריים העומדים ביסודו של החוק. אשר על כן מוגשות חדשות לבקרים הצעות חוק פרטיות במטרה להנציח את זכרם של ראשי ממשלה ונשיאים של מדינת ישראל שהלכו לבית עולמם, ואשר מגישיהן לא רואים בחוק הקיים תשובה לציפיות שולחיהם.

הצעת החוק מאופיינת איפוא, בכינון מוסדות וקביעת דרכי הפעלתם, תפקידיהם וסמכויותיהם, שמטרתם להוציא מן הכח אל הפועל תוכניות הנצחה בעלות נפקות משמעותית, כפי שהללו מותוות ע"י המועצה. ישומן של תוכניות ההנצחה באופן הראוי יתן מענה הולם לצרכי ההנצחה הלאומיים.

כינונו וניהולו של מרכז ההנצחה

2. המועצה

מוצע כי בראש מרכז ההנצחה תעמוד מועצה אשר תמנה 21 חברים ואשר מתפקידה יהא לאשר את תוכנית ההנצחה, לקבוע את מדיניותו הכללית של המרכז ולפקח על ביצועה, וכן לפתח קשרים עם גורמים העשויים לתרום או להיות מעורבים במעשה ההנצחה.

הואיל והמועצה הינה המוסד העומד בראש המרכז ומייצג אותו, מוצע כי למועצה יוקנו הסמכויות השירותיות, וכי סמכויותיה יהיו בלעדיות.

3. הועד המנהל

מוצע כי הגורם אשר יוציא לפועל את תוכנית ההנצחה יהא ועד מנהל, אשר סמכויותיו יהיו אקזקוטיביות בעיקרן, ואשר מתפקידיו יהיה להציע למועצה דרכי הנצחה מתאימות ולעמוד על צרכיה, וכן לבצע את מדיניותה של המועצה ואת הוראותיה. כמו כן על הועד המנהל להיות אחראי לתקציב המרכז, ולהציע מקורות למימונו.

עוד מוצע כי הועד יהא רשאי למנות ועדות מבין חבריו, לנושאים קבועים או מפעם לפעם, מבלי שהדבר יגרע מאחריותו כלפי המועצה.

4. בצד שני מוסדות אלו מוצעים מספר מוסדות עזר, שתפקידם לסייע בניהול המרכז:
- א. ועדת ביקורת - אשר תמונה ע"י יו"ר המועצה ומתפקידה יהא לבחון את פעולות המועצה ופעולות הוועד המנהל, לרבות הפעילויות הכספיות.
  - ב. ועדה מדעית - אשר תמונה על ידי הוועד המנהל, ומתפקידה יהא לאשר תוכניות פעולה ולייעץ בכל ענין הנוגע לפעולות אקדמאיות מחקריות ומדעיות של מרכז ההנצחה.
  - ג. מזכיר מרכז ההנצחה - אשר ימונה על ידי השר מבין עובדי המשרד, ומתפקידו יהא לזמן את ישיבות המועצה, לקבוע את סדר יומן וכן לסייע בריכוז עבודת המועצה.
  - ד. מבקר פנימי של מרכז ההנצחה - שימונה על ידי הוועד המנהל ואשר מתפקידו יהא לבחון את פעולות המרכז בהתאם לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב - 1992.

5. מנכ"ל מרכז ההנצחה

- א. מוצע כי ימונה מנכ"ל למרכז ההנצחה שמתפקידו יהא לבצע בפועל את תוכניות ההנצחה, בהבדל משאר ממלאי התפקידים שאינם זכאים לשכר עבור פעולותיהם, ואף לא יהיו זכאים להחזר הוצאותיהם (אם הינם עובדי מדינה). המנכ"ל יבצע את כל הפעילות המעשית הכרוכה בניהול המרכז.
- ב. מוצע כי שכרו של המנכ"ל יקבע על ידי הוועד המנהל באישור השר ובהתייעצות עם שר האוצר, וזאת על מנת שכל ההיבטים הכלליים, הכלכליים והכספיים, יובאו בחשבון בקביעת שכרו של מי שיעסוק בפועל במימוש החוק וביישומו.
- ג. מוצע כי מינוי המנכ"ל יהא פטור מחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט - 1959, ויעשה על ידי השר בהתייעצות עם המועצה. מוצע תחת זאת לקבוע כי בתפקיד יוכל לשמש רק מי שהינו אזרח ותושב ישראל ללא עבר פלילי או התנהגות שדבק בה פגם ציבורי, בעל תואר אקדמאי, ובעל נסיון ניהולי מוכח ורקע מקצועי מתאים לניהול המרכז.
- ד. מוצע כי תקופת כהונתו של המנכ"ל תהא שלוש שנים, שהינה פרק זמן סביר להערכת עבודתו של המנכ"ל. אם המנכ"ל יצליח בתפקידו ניתן להאריך את כהונתו.
- ה. מוצע כי מתפקידו של המנכ"ל יהא לנהל את מרכז ההנצחה, להיות אחראי לביצוע וליישום הוראות הוועד המנהל, להגיש תוכנית עבודה שנתית, להכין הצעה לתקציב שנתי, למסור דוחות על פעילותו השוטפת של המרכז וכן להכין את תוכנית ההנצחה.
- ו. מוצע להקנות למנכ"ל סמכויות ביצועיות ולשם כך להקנות לו זכות חתימה לחייב באמצעותה את המרכז.

תוכניות ההנצחה

6. כל מי שכיהן כנשיא המדינה או ראש ממשלה של מדינת ישראל יהא זכאי לתוכנית להנצחת שמו. מטבע הדברים ישתנה תוכנה של תוכנית ההנצחה מאישיות לאישיות, בשים לב לדמותה, לפועלה, לעזבונה ולשיקולים נוספים המתייחסים לאפשרויות ולנסיבות הנצחת שמה.

מוצע כי תוכנית ההנצחה תפרט הן את תוכן של פעולות ההנצחה המוצעות, והן את ההוצאות הכרוכות בביצוען והצעת מקורות למימוןן.

כמו כן מוצע כי התוכנית תתייחס גם לפעולות ההנצחה המבוצעות על ידי גופים ציבוריים, הנתמכים בממשלה.

מוצע כי התוכנית תהא כפופה לאישור המועצה.

השר הממונה

7. השר הממונה על ביצועו של החוק יהא ראש הממשלה, כפי שנקבע בחוק המקורי. מוסדות הניהול המוצעים בהצעת החוק יהיו, איפוא, כפופים לסמכותו, ולמינויים שיעשו על ידו, כמפורט בהצעת החוק.

מינויים

8. א. מוצע כי המינויים למוסדות ניהול מרכז ההנצחה יעשו כדלקמן: הממשלה תמנה את חברי המועצה, והשר ימנה מתוכם יושב ראש. המועצה תהא רשאית להזמין לדיוניה, לפי שיקול דעתה, נושא תפקיד נוסף, ואת מנכ"ל מרכז ההנצחה. הממשלה תמנה מבין חברי המועצה ועד מנהל, והשר ימנה מתוכם את יושב הראש. השר יהא מוסמך לפזר את הוועד המנהל אם לא מילא תפקידו כהלכה. מוצע כי השר ימנה אף את מנכ"ל מרכז ההנצחה, בהתייעצות עם המועצה. שאר המינויים יעשו על ידי המוסדות עצמם, כמפורט לעיל.

ב. מוצע כי תקופת כהונה של חבר איזה מהמוסדות תהא בדרך כלל לחמש שנים, ותהא אפשרות להאריך לתקופה נוספת. ניתן יהא להאריך את תקופת הכהונה פעם נוספת, אולם זאת רק לאחר הפסקה בת שלוש שנים במילוי הכהונה.

מוסדות מרכז ההנצחה

מרכז הנצחה 9.

א. מוצע כי יוקם מרכז הנצחה בתוך המבנה החדש שיבנה עבור ארכיון המדינה, בירושלים.

קיימת זיקה רעיונית ועיונית הולמת בין מרכז ההנצחה לבין הארכיון המשמר את התיעוד החיוני לה. מימוש הרעיון מחייב הערכות נכונה מבחינת תכנון המרכז אשר אמור לכלול בהיקפו הן את הנצחת ראשי הממשלות והנשיאים שהלכו לעולמם, והן את הנצחת זכרם של אלו שילכו בדרך כל בשר לאחר אריכות ימים ושנים. על התכנון להתייחס לצורכי תצוגה, לצרכי חינוך ולימוד ולדרכי המחשה בהתאם לאמצעים החדשים ביותר, במטרה להפוך את המקום למרכז לימודי אטרקטיבי ובעל ערך ידוע. כמו כן על התכנון להתחשב בתיירות הצפויה ובצרכי הקהל המבקר, וכל זאת עם תכנון הארכיון עצמו באופן שהזיקה בין שני המוסדות תישמר, בד בבד עם קיום ההפרדה המתחייבת ביניהם.

- ב. מוצע כמו כן כי מרכז ההנצחה יהא תאגיד סטטוטורי אשר יפעל מבחינה משפטית באופן עצמאי, ישמש כמלכ"ר באופן שהכנסותיו ורווחיו ישמשו למטרותיו המוצהרות בלבד, ויהווה גוף מבוקר כמשמעו בחוק מבקר המדינה (נוסח משולב) התשי"ח - 1958, וזאת על מנת שיעמוד בכל הקריטריונים הציבוריים והחוקיים.

10. מכון ההנצחה

מוצע כי במסגרת המרכז יפעל מכון למחקר, אשר יעסוק בהעמקת הידע בתחומי ההיסטוריה, המדיניות, החברה, התרבות, הכלכלה והבטחון של מדינת ישראל, בהתייחס לתרומתם ולמורשתם של האישים שיונצחו במכון. בכך יוקנה למרכז מימד חינוכי ואקדמי מעבר לגבולותיה הזרים והטכניים של מעשה ההנצחה גופא.

11. מוסדות נוספים

מוצע כי המכון ישולב בבנין המרכז באופן שניתן יהא להוסיף פעילות נוספת המתחייבת כאמור מהנצחת זכרם של אישים נוספים בעתיד.

מוצע כי המרכז יכלול מוסדות עזר נוספים, שיהא בהם כדי להשלים את האספקטים החינוכיים, האקדמיים והתרבותיים של מפעלי ההנצחה:

א. מוזיאון - אשר יכלול תערוכות קבועות ומתחלפות ביחס לאלו שזכרם יונצח עפ"י החוק.

ב. ספרייה - אשר תקיים את תיעוד המחקר ותספק מקורות עיון בתחומי פעולתו של מרכז ההנצחה.

ג. ארכיון - אשר ישמר חומר ארכיוני המיוחד לנושא ההנצחה במרכז ההנצחה, ואשר יהא נתון לאחריותו של ארכיון המדינה.

מוצע כי הגנו יפקח על אופן שימור החומר הארכיוני, ויתן את ההוראות המתאימות בתחום המבצעי לממונה על הארכיון, שימונה על ידי המנכ"ל, באישור הגנו.

עוד מוצע כי המועצה תהא מוסמכת ליתן הוראות יחודיות לגנו, שמטרתן ביצוע פעולות הנצחה שונות, לרבות כינוס חומר תיעודי מסויים, פרסום כתבים ועריכת תצוגות פומביות של כתבי יד או של חומר תיעודי אחר.

משאבי מרכז ההנצחה

11. מימון

מוצע כי הקמת המרכז ופעולתו ימומנו מתקציב המדינה בצד תרומות והכנסות שמשויות להיות למרכז ההנצחה ולמוסדותיו. לצורך יצירת הכנסות למרכז מוצע כי המרכז יהא רשאי להשכיר חדרים או אולמות, ליתן שירותים שונים בתחום יעודו, וכן למכור מזכרות.

מוצע כי כל הכנסות המרכז יוקדשו למימון פעילותו.

12. תקציב

- א. מוצע כי התקציב יוכן ע"י המנכ"ל, אשר יפעיל אף מקורות מימון מוצעים יאושר ע"י הוועד המנהל וידון ויאשר סופית ע"י המועצה. המועצה תגיש את התקציב לאישור שר האוצר, אשר יביאנה לאישור הממשלה. מוצע במסגרת אישור תקציב הממשלה כי הממשלה תעניק קדימות באישור תקציב התוכנית.
- ב. מוצע כמו כן לחייב את המועצה להגיש לשר דו"ח חצי שנתי ובדבר מימוש התקציבים שיועדו לביצוע תוכנית ההנצחה.

13. מקרקעין

מוצע כי המדינה תעמיד לרשות מרכז ההנצחה את המקרקעין הדרושים לפעילותו.

14. הוראות כלליות

הצעת החוק כוללת אף הוראות כלליות, שמקומן נפקד בחוק המקורי, כגון: התייחסות לתקפות פעולות שנעשו בהרכב חסר, התייחסות להוצאות ולגמול, קביעת דרכי הכרעה בישיבות גופי המרכז, קביעה עקרונית של תנאי העסקתם של עובדים במרכז, איסור על העברת נכסים, חובת פרסום חברי גופים שונים ברשומות, איסור על ניגוד עניינים והוראות מעבר ביחס לפעולות ומינוריים שנעשו במסגרת החוק הקיים.

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, י"ח באלול התשנ"ח
9 בספטמבר 1998

תיק: 10

אל: (רשימות תפוצה)

חוק להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

פרוטוקול ישיבה מיום 3.9.98

נוכחים: ימימה רוזנטל - מחלקת ההנצחה בארכיון, משרד ראש הממשלה
פרופ' אביתר פריזל - גנז המדינה, משרד ראש הממשלה
ניר דרור - חברת אנוש
משה מזרחי - ראש אגף אירועים, משרד ראש הממשלה
דורון שוחט - מרכז ההסברה, משרד החינוך, התרבות והספורט
עופרי בן אריה - אגף תקציבים, משרד האוצר
עו"ד דיאנה ירום - הלשכה המשפטית, משרד האוצר
עו"ד שמעון שטיין - היועץ המשפטי, משרד ראש הממשלה
עו"ד שלומית ברנע (פרגו) - סגנית היועץ המשפטי, משרד ראש הממשלה

עו"ד שמעון שטיין: הבטחנו לוועדת החינוך, בראשות ח"כ זיסמן, לקדם את ביצוע החוק, בעוד הוא מעכב הצעות חוק פרטיות להנצחת זכרם של אישים שונים שהלכו לעולמם.
ברור כי אי ריכוז ההנצחה יגרום לביזור ההנצחה באופן שיפגע קשות בתקציב המדינה.
כך לדוגמא החוק להנצחת זכרו של רבין ז"ל מחייב השקעה כספית אדירה (כ - 25 מיליון ש"ח עלויות תחזוקה של מרכז רבין וכן הקצאת קרקע) ומרכז בגין ילך בעקבותיו - וכל זאת מעבר לעלויות ההנצחה שהמדינה משקיעה באתרי הנצחה אחרים.
המועצה שהוקמה מכח חוק ההנצחה חדלה לתפקד ותוקפה הסתיים. אנו פועלים כעת למנות מחדש את חברי המועצה, אולם מניסיוננו, המועצה היא גוף מסורבל המתכנס לעיתים נדירות. החוק לא העמיד לצידה של המועצה הציבורית גופי ביצוע ואנו סבורים שאם אנו רוצים לקיים את החוק יש מקום לשנותו.

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

אנו מעוניינים להקים גוף ביצועי ולמנות מנכ"ל לגוף הזה, שיקבל משכורת, ושתפקידו יהיה לקיים את ביצוע מפעל ההנצחה.

יש מקום לעשות חיבור פיזי וחיבור תוכני - מהותי לארכיון המדינה. לארכיון החדש יש קרקע מיועדת וגם תכנית אדריכלית למבנה. אנו סבורים כי כדאי לבחון את שילוב מרכז ההנצחה במבנה בארכיון, וכן ליצור זיקה תכנית ביניהם.

הבעתי את הרעיון הכללי בוועדת החינוך, והוא זכה לתמיכה נלהבת. ההנצחה היא לא מוסד חד פעמי אלא נמשך והולך ככל שאנשים הולכים לעולמם. בנוסף, גם מבחינה ערכית וחינוכית יש מקום לפתח את מפעל ההנצחה, וגם מבחינה שוויונית יש להקנות אחידות להנצחת כל האישים, בלא שתהא תחושת קיפוח כלשהי.

בצד ההנצחה הממשלתית יש לשער כי ימשיכו גופים פרטיים לפעול להנצחת אישים שונים, ואולי יתמזגו עם המפעל הממשלתי.

השיקול התקציבי מבחינתנו הוא השיקול המרכזי. אנו לא אוהבים את ההצעה אולם האלטרנטיבה נראית גרועה בהרבה. יש לבחון איך למנוע חקיקה חדשה להנצחת אישים נוספים.

עופרי בן אריה:

עד היום לא הייתה אלטרנטיבה ממלכתית להנצחה, ועל כן היו יוזמות חקיקה פרטיות, אולם אם יהיה גוף מתוקצב זו תהא התשובה ליוזמות חדשות.

עו"ד שמעון שטיין:

היה חלל ריק במשך תקופה ממושכת כיוון שהמדינה התייחסה לראשי ממשלה ולנשיאים שהלכו לעולמם משני אספקטים: ימי זיכרון וקבורה באגף ההסברה והוצאת תעודות באגף הארכיון. בשטח נעשו מפעלי הנצחה מחוץ לממשלה: בן גוריון, אשכול וכו'.

משה מזרחי:

לדעתי, זה לא יעצור את התופעה. יש ליצור דרך להפריד בין חובות המדינה לבין העמותות הוולונטריות שאין לתקצב אותם. ראיתי בעיני רוחי את המרכז כלב ליבו של הארכיון עם תצוגה, מתנות, חפצים בעלי ערך היסטורי שקיבלו, מכתבי הוקרה, בתי אוסף וכו' במשרד הבטחון. לא ניתן לעצור יוזמות חקיקה פרטיות. לא ניתן להגיע להסכמה בדבר אחידות ההנצחה של אישים שונים.

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

עו"ד דיאנה ירום: הפתרון ליצור אלטרנטיבה רצינית ביותר ולכפות על המדינה באמצעות חוק שלא לממן מרכזים פרטיים. קשה לעמוד מול רצון המשפחה.

נכון הוא שקיים קושי ביחס לאחידות.
"אחידות" הכוונה - לפי הנסיבות. אולם יש מקום לרכז את הפעילות על ידי גוף אחד, ברמה גבוהה.

הארכיון עשה מפעל יפה של ספרי הנצחה לדוד בן גוריון, לויצמן ולבן צבי.

עו"ד שמעון שטיין: אני רואה בעיני אגף מכובד בארכיון שכותרתו ראשי המדינה, ושבנו מיוחד מקום לכל אישיות. בהחלט יש לענות על השאלה עד כמה רטרואקטיבית תהא ההנצחה, יתכן שדרך הקצבת הכספים לעמותות השונות תהיה דרך הגוף הזה. גוף אחד ירכז את כל הפעילות במקום פיזי אחד.

דורון שוחט: לא עלינו וגם אסור לנו להיות אלו הקובעים דרכים להנצחת נשיאים וראשי ממשלות. זה גם די קשה לקבוע כלל, כי אי אפשר להשוות בין בן גוריון למשה שרת. לצערנו, את רצח רבין ואת המרכז שאמור לסמל את המורשת ניסו להשוות להנצחות אחרות.
מרכז רבין אינו להנציח את זכר רבין אלא כדי להתמודד עם הנושאים שגרמו לרצח רבין.

עו"ד שמעון שטיין: חלק גדול מפעילות מרכז רבין הוא להנצחת זכרו.

דורון שוחט ממשיך: כבר חודשים מתפרסמות מודעות המזמינות ביצוע מחקר, וכנראה אין ביקוש, המדינה אינה יכולה להרשות לעצמה. צירוף ההנצחה לארכיון מאד נראה לי, בתנאי שיעשה בתיאום עם מערכת החינוך והמערכת הצה"לית, שהם הקליינטורה העיקרית, אבל יש להשאיר פתח לכל העמותות שיקימו את המרכזים שלהם עם הייחודיות שלהם, באופן וולנטרי. המדינה תצטרך להגדיר את הקריטריונים להקצאת כספים לעמותות.
בארה"ב עשו זאת באמצעות ספריות ציבוריות ששם מרכזים את החומר.

כלומר: מסלול אחד אקדמי - ערכי - חינוכי, מסלול שני - הארכיון, והמסלול השלישי - הקצאת כספים לארכיון.

עו"ד שמעון שטיין: חוזר ומציע שהגוף הממלכתי הפועל על פי חוק ירכז את כל הפעילות הזאת - גם בהיבט הארכיוני, גם בהיבט החינוכי וגם את הפעילות עם העמותות.
אין ספק שחייבת להיות מועצה ציבורית שתשקף את רצון העם להנציח את זכר מנהיגיו.

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

דורון שוחט:

מסכים, אולם אין צורך להקים גוף נוסף. בנוסף, יש להקים זאת במשרד ממלכתי כלשהו, כמו ברשות הגנים לדוגמא, וכך חוסכים כסף - דוגמאות נוספות: אחוזת ויצמן; יד בן צבי וכו'.
יש כספים שניתן להשתמש בהם אבל לא יודעים למצוא אותם. כספי עזבונות אצל האפוטרופוס וכן נכסי נפקדים.

פרופ' פריזל:

כהיסטוריון - אחת הסיבות להנצחה היא ההיבט הכספי, כי אם המדינה תשקיע 25 מיליון ש"ח לשנה בכל מרכז - ויש היום 4 הצעות חוק פרטיות - ברור שלא יהיה לזה סוף. אני מכיר מרכזים כאלו ממקומות אחרים בעולם - אולם מוסדות פרטיים שקמים הם ריקים מכל תוכן לאחר הקמתם הכרוכה בממון רב, ראיתי זאת הן בארה"ב והן בגרמניה. דהיינו: אין עסקינן רק בהיבט הכספי אלא גם בהיבט התוכני.
אולם יחד עם זה, אני מסכים שעל המדינה ליצור סל הנצחה ומעבר לכך זוהי מדינה חופשית וכל עמותה יכולה לעשות כראות עיניה, בלא לבוא למדינה ולבקש כסף. התוצאה של מתן כספים לעמותות פירושה שתהא השקעה כפולה - הן בהנצחה על ידי המדינה והן בהנצחה על ידי העמותות על חשבון המדינה.

ההנצחה הממלכתית צריכה להתייחס לכולם.

הקשר לארכיון המדינה הוא ענייני. אחד התפקידים של ארכיון המדינה הוא הנצחה וזהו תפקידו של ארכיון מודרני - לא רק לקלוט תיעוד אלא גם להוציאו, באמצעות ספרים ובכל דרך אחרת. אולם אין להפר האיזון הפנימי.

מרכז ההנצחה צריך להיות גוף עצמאי. הארכיון יסייע למרכז, אולם אינו יכול לפעול בדרך שתשתק אותו.
מכיוון שאנו מחפשים שטח להקמת ארכיון המדינה, נוצר רעיון שמסגרת מבנה הארכיון החדש יוקם מרכז ההנצחה שאנו מדברים עליו.

חשבתי לעשות במבנה החדש תצוגת הלאום לפי הדוגמה האמריקאית וליצור קונספציה של מרכז הנצחה שאדמינסטרטיבית שירותיו ינתנו על ידי הארכיון, אולם מבחינה רוחנית ואחריות לאומית יהיו לו חיים משלו.

משה מזרחי:

מדוע דווקא בארכיון? אם מקימים מרכז מרכזי הייתי עושה זאת בהר הרצל, קרוב לחלקת הקבורה שלהם.

דיאנה ירום:

מבחינתם עניינית וכספית זה כדאי.
זה אפשרי, אך עולה הרבה כסף, אם יוקם בארכיון - יש לחשוב איך ומה. אם לאו - אנו נשתף פעולה.

פרופ' פריזל:

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

עו"ד שמעון שטיין: כמובן שלמרכז תהיה אישיות משפטית שונה מהארכיון. ארכיון המדינה לא יהיה רק מחסן ספרים אלא גוף אינטראקטיבי. אנו משנים את חוק הארכיונים. תהא אינטראקציה עם הציבור שכן כשאדם יגיע למרכז ההנצחה הוא יסור לספרים וכו' - לחיבור הפיזי יש יתרונות בהיבט החינוכי.

פרופ' פריזל: לקראת הישיבה, ישבתי עם דרור והתעוררו שאלות תכנון המבנה. לדוגמא: איך יראה מפעל ההנצחה במסגרת הפרוגרמה? האם לתלות תמונות של נשיאים - זה משעמם. יש היום אמצעים אורקוליים שניתן לעשות תערוכות מתחלפות - מופע אורקולי הוא חוויה לילדים ולמבקרים. מצאנו עצמנו במצב שלא ידענו מה להציע, בין אם המרכז יהא בארכיון ובין אם לאו.

גדעון שוחט: לא סביר שהמשפחות יסכימו שהנשיאים יוצבו באותו מוסד, מבחינה פוליטית ואידיאולוגית. יש להנציח באתרים בודדים.

דרור ניר: התכנון נמצא בשלב ראשוני של אפיון צרכים. לארכיון שני תפקידים עיקריים: להיות מחסן ספרים וגם להשתמש בחומר שאצלו על מנת להעביר מסר ולפתוח עצמו לקהל. יש לסגור את הפרוגרמה כדי להציע הצעה לתקציב. חסרות לי תשובות לשאלות אלה.

פרופ' פריזל: את התקציב יהיה צורך להשיג ממקורות חוץ. הערה: המחסן יהיה בערד, ולא בירושלים. חשבנו על שטח כולל, אולם הקרנות, לקיים הרצאות ודיונים, חדרים קטנים לדיונים של קבוצות קטנות, שירותי קפיטריה...

עו"ד שמעון שטיין: אנחנו נציע הצעה לשינוי החוק כדי לבנות את המוסדות המשפטיים, ונציע את האופציה של פרופ' פריזל כנוסחת התכנון. נשתדל לעשות זאת מהר, אם כי זה לא יהיה רלוונטי לשנת התקציב הבאה - 99.

עופרי בן זאב: לא תהיה בעייה לתקצב פעילות מצומצמת של הוועד שיתכנן את המרכז.

רשמה: עו"ד שלומית ברנע (פרגו)

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

רשימת תפוצה

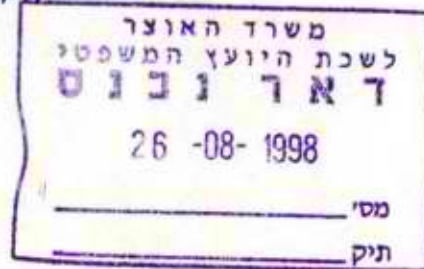
ימימה רוזנטל - מחלקת ההנצחה בארכיון, משרד ראש הממשלה
פרופ' אביתר פריזל - גנז המדינה, משרד ראש הממשלה
ניר דרור - חברת אנוש
משה מזרחי - ראש אגף אירועים, משרד ראש הממשלה
דורון שוחט - מרכז ההסברה, משרד החינוך, התרבות והספורט
עופרי בן אריה - אגף תקציבים, משרד האוצר
עו"ד דיאנה ירום - הלשכה המשפטית, משרד האוצר
עו"ד שמעון שטיין - היועץ המשפטי, משרד ראש הממשלה

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, א' אלול, תשנ"ח
23 אוגוסט, 1998

תיק - 10 - 42

אל: עו"ד טנה שפניץ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה - משרד המשפטים
פרופ' אביתר פריזל, גנז המדינה - ארכיון המדינה
עו"ד ימימה מזוז, היועצת המשפטית - משרד האוצר
גב' עופרי, אגף תקציבים - משרד האוצר
עו"ד דורית מורג, סגנית ליועץ המשפטי - משרד החינוך, התרבות והספורט
עו"ד סיגל קוגוט, עוזרת למשנה ליועץ המשפטי לממשלה (יעוץ) - משרד המשפטים
מר משה מזרחי, ראש אגף אירועים - משרד ראש הממשלה
מר דורון שוחט, מרכז ההסברה - משרד החינוך, התרבות והספורט

הנדון: הנצחת נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

בהמשך למכתבנו מיום 16.8.98 הנכם מוזמנים לשיבה שתתקיים במשרדי ביום חמישי ה- 3.9.98 בשעה 10:00 ולא כפי שצוין במכתב הקודם.

אודה להשתתפותכם או נציג מוסמך מטעמכם על מנת לדון בקידום הנושא.

בברכה
שמעון שטיין
היועץ המשפטי

ד"ר

משרד ראש הממשלה
היועץ המשפטי

ירושלים, א' אלול, תשנ"ח
23 אוגוסט, 1998

תיק - 10 - 42

אל: עו"ד טנה שפניץ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה - משרד המשפטים
פרופ' אביתר פריזל, גנז המדינה - ארכיון המדינה
עו"ד ימימה מזוז, היועצת המשפטית - משרד האוצר
גב' עופרי, אגף תקציבים - משרד האוצר
עו"ד דורית מורג, סגנית ליועץ המשפטי - משרד החינוך, התרבות והספורט
עו"ד סיגל קוגוט, עוזרת למשנה ליועץ המשפטי לממשלה (יעוץ) - משרד המשפטים
מר משה מזרחי, ראש אגף אירועים - משרד ראש הממשלה
מר דורון שוחט, מרכז ההסברה - משרד החינוך, התרבות והספורט

הנדון: הנצחת נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

בהמשך למכתבנו מיום 16.8.98 הנכם מוזמנים לשיבה שותקיים במשרדי ביום חמישי ה- 3.9.98 בשעה 10:00 ולא כפי שצוין במכתב הקודם.

אודה להשתתפותכם או נציג מוסמך מטעמכם על מנת לדון בקידום הנושא.

בברכה
שמעון שטיין
היועץ המשפטי

3/1/98

משרד ראש הממשלה
היועץ המשפטי

ירושלים, כ"ד אב, תשנ"ח
16 אוגוסט, 1998

תיק - 10 - 25

אל: עו"ד טנה שפניץ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה - משרד המשפטים
פרופ' אביתר פריזל, גנז המדינה - ארכיון המדינה
עו"ד ימימה מזוז, היועצת המשפטית - משרד האוצר
גב' עופרי, אגף תקציבים - משרד האוצר
עו"ד דורית מורג, סגנית ליועץ המשפטי - משרד החינוך, התרבות והספורט
עו"ד סיגל קוגוט, עוזרת למשנה ליועץ המשפטי לממשלה (יעוץ) - משרד המשפטים
מר משה מזרחי, ראש אגף אירועים - משרד ראש הממשלה
מר דורון שוחט, מרכז ההסברה - משרד החינוך, התרבות והספורט

הנדון: הנצחת נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה

בהמשך להתכתבות נמרצת שנערכה בעבר לתיקון חוק להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה התשמ"ו - 1986, ולאור ריבוי הצעות חוק פרטיות להנצחת זכרם של אישים מסוימים, החלטנו לפעול לקידום מפעל ההנצחה עפ"י החוק בדרך של תיקון החוק ויציקת תוכן מעשי להוראותיו העקרוניות.

הנכם מוזמנים לשיבה שתיערך במשרדי ביום שלישי 1.9.98 בשעה 10:00 על מנת לדון בקידום הנושא.

רצ"ב לעיונכם נייר עמדה שהוכן ע"י סגניתי עו"ד שלומית ברנע המעלה מספר רעיונות בסוגיה זו.

ב ב ר כ ה

שמעון שטיין
היועץ המשפטי

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, כ"ד אב, תשנ"ח
16 אוגוסט, 1998

תיק - 10 - 26

חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה התשמ"ו - 1986

1. נושא הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה דורש יותר מתמיד מתן מענה קונקרטי לעקרונות הכלליים שנקבעו בחוק, שכן לנוכח הפסיביות של המועצה שהוקמה לצורך ביצועו של החוק מוגשות חדשות לבקרים, הצעות חוק פרטיות שמטרתן להנציח ראשי ממשלה ונשיאים של מדינת ישראל שהלכו לעולמם.

לפיכך התגבשה כוונה בקרב מספר משרדי ממשלה לתקן את החוק ולצקת תוכן של ממש למוסדות שנקבעו בחוק, במטרה להפעיל ולממש באמצעותם את הוראותיו.

2. להלן מספר הצעות העשויות לענות על מירב הציפיות ולהתיישב עם מוגבלות האמצעים:

2.1 הקמת מרכז הנצחה

יוקם מרכז הנצחה בתוך המבנה החדש שיבנה עבור ארכיון המדינה, בירושלים. קיימת זיקה רעיונית ועיונית הולמת בין מרכז הנצחה לבין הארכיון המשמר את התייעוד החיוני לה. מימוש הרעיון מחייב הערכות נכונה מבחינת תכנון המרכז אשר אמור לכלול בהיקפו הן את ראשי הממשלות והנשיאים שהלכו לעולמם, והן ואת אלו שילכו בדרך כל בשר לאחר אריכות ימים ושנים. על התכנון להתייחס לצורכי תצוגה, לצרכי חינוך ולימוד ולדרכי המחשה בהתאם לאמצעים החדשים ביותר, במטרה להפוך את המקום למרכז לימודי אטרקטיבי ובעל ערך ידוע. כמו כן על התכנון להתחשב בתיירות הצפויה ובצרכי הקהל המבקר, וכל זאת עם תכנון הארכיון עצמו באופן שהזיקה בין שני המוסדות תישמר, בד בבד עם קיום ההפרדה המתחייבת ביניהם.

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

2.2 תפקידי הארכיון

החוק קובע רשימה קצרה יחסית של תפקידים שהארכיון עשוי לקבל על עצמו כלפי מרכז ההנצחה, וניתן להרחיבה, בהתאם לרעיונות שיתרום הגנז, פרופ' אביתר פריזל.

2.3 מועצה

החוק מפרט את הרכבה של המועצה ואת תפקידה. בפועל המועצה לא נתנה מענה מלא ומקיף צרכי ההנצחה ויצרה חסר אשר הניב את הצעות החוק הפרטיות.

המועצה הינה גוף מסורבל וכבד יחסית ומוצע לראות בו מעין "מועצת מנהלים" שתפקידה לקבוע קווי מדיניות בלבד ולפקח על ביצוע ניהול מפעל ההנצחה, אשר יעשה ע"י גוף אקזקוטיבי.

2.4 ועד מנהל

מוצע כי יוקם ועד מנהל שבראשו יעמוד מנכ"ל הן המנכ"ל והן חברי הועד המנהל יקבלו שכר עבור עבודתם בהתאם לתקציב שיקבע, בהתאם לדרישות ולתקנים מתאימים שיקבעו מראש. המנכ"ל יהא מחוייב למסור דין וחשבון למועצה על פעולותיו ופעולות הועד המנהל וניתן יהא לפטרו אם לא יעמוד בציפיות המועצה. מוצע כי חברי הועד המנהל יכללו, בין היתר, חשב והסטוריון.

2.4 ועדת ביקורת

מוצע כי מתוך חברי המועצה תיבחר ועדת ביקורת שמתפקידה יהא לבחון הן את עמידת הועד המנהל במטלות שיקבעו לו מראש, והן את השימוש בכספים שיעמדו לרשותו, למימון פעולותיו, בין מכספי המדינה ובין מכספי תרומות.

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

2.5 תרומות

מוצע לפעול, בצד הקצאת כספי ממשלה למימוש מטרות החוק, אף לגיוס תרומות ברחבי העולם והארץ, אשר ניתן יהא להסתייע בהן למפעל ההנצחה. כמו כן מוצע למצוא דרך לשלב את פעילויותיהם של הגופים הציבוריים בפעולות מרכז ההנצחה ולרתום אותם למען המטרה המשותפת. בכל מקרה יש מקום לקיים עמם דיאלוג ושיתוף פעולה.

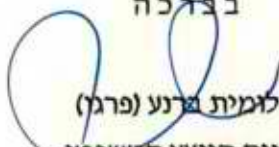
2.6 כללי

מוצע לקבוע כי תתקיים אחידות ממלכתית ביחס לפעולות ההנצחה לאנשים שונים, שמטרתה תהא נקיטת גישה שוויונית עם גמישות רעיונית בהתייחס לנסיבותיו האישיות ולאפשרויות ההנצחה בכל מקרה ספציפי.

2.7 יש לתקן את החוק ולכלול בו את העקרונות שיוסכמו.

2.8 יש לתקן את החוק ולכלול בו רשימת משרדים ומוסדות שיש חשיבות ליצוגם במועצה כגון: גז המדינה, מרכז ההסברה, אגף האירועים, משרד האוצר וכיוצ"ב.

ב צ ד כ ה

שלומית ברנע (פרג)
סגנית היועץ המשפטי

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, כ"ז בסיון התשנ"ח
21 ביוני 1998

תיק: 8

לכבוד
ח"כ עמנואל זיסמן
הכנסת

שלום רב,

הנדון: חקיקת הנצחה פרטנית - תיקון חוק ההנצחה

אבקש לעדכן במצב הדברים בעניין תיקון חקיקת ההנצחה.

לנוכח ריבוי הצעות החוק הפרטיות, המבקשות להקים תאגידי הנצחה סטוטוריים, לנשיאים ולראשי הממשלות שנפטרו לבית עולמם, אנו בוחנים מספר אפשרויות לשפר ולהתאים את חקיקת ההנצחה הממלכתית.

לאחרונה העביר משרד המשפטים את קידום העניין אלינו. אנו בחנו אפשרות להקים במסגרת ארכיון המדינה מרכז הנצחה ממלכתי, אולם לנוכח עמדת הגנז, לפיה חלק מהתפקידים המיועדים למרכז האמור אינם מתאימים לפעילותו של ארכיון, אנו נאלצים לבחון דרכים חלופיות.

אחת הדרכים שנבחנות, היא הקמת מרכז הנצחה בחוק ההנצחה. לכך משמעויות כספיות לא-קלות, אולם אנו מקווים כי ניתן יהיה לרתום לעשייה גם גופי הנצחה פרטיים ולשלבם בפעילות.

אפשרות נוספת היא לקבוע בחוק ההנצחה "סל הנצחה" אשר יינתן לכל אישיות (כגון: הכנת תערוכה, פרסום ספר מכתביו ומתעודותיו, קרן מחקר על פועלו, הכנת תוכנית לימודים, הנפקת בולים ושטרות, קריאה בשם של מוסדות ורחובות וביוצא באלה עניינים, אשר כיום מוסדרים - אם בכלל - במקומות שונים). קביעת בסיס-הנצחה דומה, תשרת את ההיבט של אחידות ההנצחה, אשר הינו יסוד מוסד בעניין זה.

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

לסיכום, לאחרונה הועברה אלינו מלאכת קידום העניין וריכוזו, ובכוונתנו לקיים עבודת-מטה להסדרת הנושא.

ב ב ר כ ה

שמעון שטיין
היועץ המשפטי

העתק: המשנה ליועמ"ש לממשלה (משפט אזרחי), גב' טנה שפניץ
המשנה ליועמ"ש לממשלה (חקיקה), מר יהושע שופמן
היועצת המשפטית של משרד האוצר, גב' ימימה מזוז
היועץ המשפטי למשרד החינוך, מר אריה בריק
הגנז, פרופ' אביתר פריזל
רפרנטית חינוך, אגף התקציבים, גב' עופרי בן-אריה

חוק להנצחת זכרו של מנחם בגין, התשנ"ח-1998*

פרק א' - מטרת החוק

1. מטרתו של חוק זה להקים מרכז שינציח לדורות את פועלו ומורשתו של מנחם בגין. מטרת החוק

פרק ב' - פרשנות

2. בחוק זה - הגדרות

"המרכז" - מרכז מנחם בגין לחקר המאבק הציוני לעצמאות ישראל;

"הארכיון" - ארכיון המרכז;

"האתר" - אתר ההנצחה לזכר מנחם בגין;

"הגנז", "חומר ארכיוני", "מוסד ממוסדות המדינה" - כהגדרתם בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955¹;

"המכון" - המכון למחקר על שם מנחם בגין;

"מוסד מוכר" - כהגדרתו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958²;

"השר" - ראש הממשלה או שר שייקבע על ידו לענין חוק זה.

פרק ג' - המוסדות

3. יוקם מרכז להנצחת זכרו של מנחם בגין, ולחקר המאבק הציוני לעצמאות ישראל; המרכז יכלול את האתר, המכון והארכיון. קיום מוסדות

סימן א' - המרכז

4. (א) המרכז יהיה תאגיד. מעמד המרכז

(ב) המרכז יהיה גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(2) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]³.

5. למרכז תהיה מועצה בת עשרים ותשעה חברים, שימנה השר, ואלה חבריה: המועצה

(1) שלושה נציגים לפי המלצת ראש הממשלה;

(2) נציג לפי המלצת שר הבטחון, מבין העובדים הבכירים במערכת הבטחון;

(3) שלושה נציגים לפי המלצת שר החינוך התרבות והספורט, מבין העובדים הבכירים במערכת החינוך;

(4) הגנז;

(5) חמישה אנשי הסגל האקדמי במוסדות מוכרים בארץ, מתחום מדעי הרוח, החברה או המשפטים;

* נתקבל בכנסת ביום כ"ו באדר התשנ"ח (24 במרס 1998); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 2693, מיום ה' באדר התשנ"ח (3 במרס 1998), עמ' 266.

¹ סי"ח התשט"ו, עמ' 14.

² סי"ח התשי"ח, עמ' 191.

³ סי"ח התשי"ח, עמ' 92.

(6) שני נציגים של הרשות המקומית שהמרכז פועל בתחומה שאחד מהם הוא ראש הרשות המקומית;

(7) חמישה נציגי העמותה "קרן מורשת מנחם בגין";

(8) נציג המועצה לאתרי הנצחה לפי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ב-1992⁴;

(9) נציג המועצה לענין הנצחת זכרם של מי שנשאו את משרת נשיא המדינה או ראש הממשלה לפי חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו-1986⁵;

(10) שבעה נציגי ציבור.

6. המועצה תמנה מבין חבריה, באישור השר, את היושב ראש ואת ממלא מקומו.
7. תפקידי המועצה -
- (1) לקבוע את מדיניותו הכללית של המרכז;
- (2) לקבל דוחות על פעילות המרכז מהוועד המנהל;
- (3) לאשר את תקציב המרכז.
8. (א) המועצה תתכנס פעם אחת בשנה לפחות.
- (ב) יושב ראש המועצה ינהל את ישיבותיה; הוא יומן את ישיבות המועצה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
- (ג) המועצה תקבע את סדרי עבודתה ככל שלא נקבעו בתקנות.
9. (א) השר ימנה מבין חברי המועצה ועד מנהל של תשעה חברים, ובלבד שהם -
- (1) נציג ראש הממשלה, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(1);
- (2) נציג שר החינוך התרבות והספורט, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(3);
- (3) הגנז;
- (4) שני נציגים של הסגל האקדמי, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(5);
- (5) שני נציגים של העמותה, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(7);
- (6) נציג ציבור מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(10);
- (7) נציג הרשות המקומית מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(6);
- (ב) הוועד המנהל ימנה מבין חבריו, באישור השר, את היושב ראש ואת ממלא מקומו.
10. תפקידי הוועד המנהל -
- (1) להתוות את קווי הפעולה של המרכז;
- (2) לאשר את תקציב המרכז שהוכן על ידי ראש המרכז ולהביאו לאישור המועצה;

⁴ ס"ח התשנ"ב, עמ' 250.

⁵ ס"ח התשמ"ו, עמ' 245.

- (3) לפקח על ביצוע קווי הפעולה של המרכז ועל תכניותיו;
- (4) לדון בדינים וחשבונות שהמבקר הפנימי של המרכז יגיש לו ולקבוע מסקנות.
11. (א) ראה השר כי הוועד המנהל אינו ממלא את תפקידו באופן נאות, יתרה בוועד המנהל בהודעה בכתב שישלח ליושב ראש הוועד המנהל, כי אם תוך זמן שיקבע לא ימלא הוועד המנהל את המוטל עליו כפי שפירט השר בדרישתו, יפזר את הוועד המנהל.
- (ב) לא מילא הוועד המנהל את שהוטל עליו כאמור בסעיף קטן (א), תוך המועד שקבע השר בהודעתו, רשאי השר להורות על פיזור הוועד המנהל.
12. התפטר הוועד המנהל או החליט השר לפזרו כאמור בסעיף 11, ימונה ועד מנהל חדש, בדרך הקבועה בסעיף 9, תוך שלושים ימים מיום ההתפטרות או הפיזור, לפי הענין.
13. חבר המועצה וחבר הוועד המנהל לא יקבלו מהמרכז שכר בעד שירותיהם, אך חבר הוועד המנהל יהיה זכאי לגמול עבור השתתפותו בישיבות הוועד המנהל וכן להחזר הוצאות שהוציא במילוי תפקידו בשיעורים שיקבע השר, באישור שר האוצר.
14. חבר המועצה יתמנה לתקופה של שלוש שנים, ואפשר לשוב ולמנותו מחדש לשתי תקופות רצופות נוספות וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.
15. חבר המועצה יחולל לכהן לפני תום כהונתו באחת מאלה:
- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;
  - (2) הורשע בעבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון;
  - (3) חרל להיות עובד המשרד הממשלתי או הגוף שאותו הוא מייצג במועצה.
16. השר רשאי, לאחר שנועץ ביושב ראש המועצה או ביושב ראש הוועד המנהל, לפי הענין, להעביר חבר המועצה או חבר הוועד המנהל מכהונתם לפני תום תקופת כהונתם אם נבצר מהם, דרך קבע, למלא את תפקידם.
17. קיומם של המועצה או של הוועד המנהל, סמכויותיהם ותוקף החלטותיהם לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר מחבריהם או מחמת ליקוי במינוים או בהמשך כהונתם.
18. (א) המועצה, באישור השר, תמנה את ראש המרכז; לראש המרכז ימונה אדם שהוא בעל מעמד כשדה ההשכלה הגבוהה.
- (ב) ראש המרכז ימונה לתקופה של שלוש שנים, ואפשר לשוב ולמנותו מחדש, באישור השר, לשתי תקופות כהונה רצופות נוספות וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.
19. תפקידי ראש המרכז –
- (1) ניהול המרכז – האתר, המכון והארכיון;
  - (2) יישום החלטות הוועד המנהל;
  - (3) הכנת תכנית העבודה השנתית והתקציב השנתי והבאתם לאישור הוועד המנהל;
  - (4) דיווח לוועד המנהל על פעילויות המרכז – האתר, המכון והארכיון.

פיזור הוועד המנהל

כינון ועד מנהל חדש

הוצאות וגמול

תקופת כהונה

פקיעת הכהונה

העברה מכהונה

תוקף פעולות

ראש המרכז

תפקידי ראש המרכז

20. (א) הוועד המנהל, באישור השר ובהתייעצות עם שר האוצר, יקבע את שכרו ותנאי העסקתו של ראש המרכז.

תנאי העסקתו של ראש המרכז ופקינת כהונתו

(ב) ראש המרכז יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:

- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר וליושב ראש המועצה;
- (2) המועצה החליטה על הפסקת כהונתו ברוב של שני שלישים לפחות מכלל חבריה;
- (3) הנרשע או הוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון.

21. למרכז ימונה מבקר פנימי אשר יפעל בהתאם להוראות חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992⁶; המבקר הפנימי יגיש לוועד המנהל דין וחשבון על ממצאיו.

סימן ב' - האתר

22. המרכז יקים אתר הנצחה שיכלול תערוכה מתמדת של מוצגים המעלה את זכר חייו, פועלו ומורשתו של מנחם בגין; האתר יוקם בירושלים.

הקמת האתר ותכולתו

23. אתר ההנצחה יהיה פתוח לציבור ויתקיימו בו, באופן סדיר, פעילויות הנצחה ופעולות חינוך והסברה הקשורות בפועלו ובמורשתו של מנחם בגין.

פעילויות לציבור

24. (א) הוועד המנהל, לאחר התייעצות עם ראש המרכז, ימנה ועדה חינוכית בת שבעה חברים שתורכב מאנשי חינוך, אנשי מערכת הבטחון, בעבר ובהווה, נציג הרשות המקומית שבתחומה פועל המרכז, ונציגי ציבור אחרים.

ועדה חינוכית

(ב) הוועדה החינוכית תמנה מכין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.

(ג) יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.

25. הוועדה החינוכית תייעץ לראש המרכז לגבי פעילויות שיתקיימו באתר, לרבות סוגן ותוכן.

תפקידי הוועדה החינוכית

סימן ג' - המכון

26. המרכז יקים מכון למחקר; המכון יפעל להעמקת הידע ולהעשרתו בכל הקשור להיסטוריה, למדיניות, לחברה, לתרבות, לכלכלה ולבטחון של מדינת ישראל, תוך שימת דגש על חזונו, פועלו ומורשתו של מנחם בגין.

הקמת המכון ומטרותו

27. המכון יקים פעילויות אקדמיות לקידום מטרות חוק זה, לרבות - קבוצות מחקר, סמינרי מחקר, הרצאות פומביות וכנסים בהשתתפות חוקרים.

פעילות

28. המכון יקים ויפעיל ספריית מחקר ועיון שתתמחה בתחומים האמורים בסעיף 26.

ספרייה

29. המכון יפרסם מחקרים בתחומי פעילותו.

פרסומים

⁶ ס"ח התשנ"ב, עמ' 198.

30. (א) הוועד המנהל, בהתייעצות עם ראש המרכז, ימנה ועדה מדעית שתורכב משבעה חברים, שהם בעלי מעמד בתחומי המחקר וההוראה במוסדות מוכרים בארץ, ומשני נציגים של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.
- (ב) הוועדה המדעית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.
- (ג) יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
31. (א) הוועדה המדעית תאשר תכניות פעולה והצעות שיוגשו לה על ידי ראש המרכז, לרבות הצעות להעסקת חוקרים ולביצוע מחקרים.
- (ב) הוועדה המדעית תייעץ לראש המכון בכל ענין הנוגע לפעילותו האקדמית של המכון.
32. הוראות סעיפים 15 ו-16 יחולו, בשינויים המחויבים, גם על חברי הוועדה המדעית.

סימן ד' - הארכיון

33. המרכז יקים ארכיון; הארכיון יהיה חלק מארכיון המדינה והוראות חוק הארכיונים, התשט"ו-1955, יחולו עליו.
34. (א) הטיפול בחומר ארכיוני הנוגע ישירות לפועלו האישי של מנחם בגין, יהיה נתון לארכיון.
- (ב) השר, לאחר התייעצות עם הגנו ועם ראש המרכז, יקבע בתקנות את סוגי החומר הארכיוני הנמצא בארכיון המדינה או במוסד ממוסדותיה, אשר יועבר לארכיון.
- (ג) חומר ארכיוני כאמור בסעיף קטן (ב) יועבר לארכיון, כמקור או בהעתק, באופן שיראה הגנו.
35. הממונה על הארכיון יתמנה בידי ראש המרכז, באישור הגנו, ויקבל את ההוראות וההנחיות בתחום המקצועי מהגנו.

פרק ד' - הוראות כלליות

36. (א) חבר המועצה, חבר הוועד המנהל, חבר ועדה או עובד המרכז (בסעיף זה - חבר) יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות, אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד ענינים בין תפקידו לבין ענין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו; חבר לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא העלול לגרום לו להימצא במצב כאמור גם מחוץ לישיבות.
- (ב) התברר לחבר כי נושא הנדון בישיבה או המטופל על ידיו עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד ענינים כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך ליושב ראש המועצה, ליושב ראש הוועדה או לראש המרכז, לפי הענין.
- (ג) לענין סעיף זה, אחת היא אם מילוי התפקיד האחר הוא בתמורה או שלא בתמורה.

"ענין אישי" - לרבות ענין אישי של קרובו או ענין של גוף שחבר או קרובו מנהלים או עובדים אחראים בו, או ענין של גוף שיש לכל אחד מהם חלק בהון המניות שלו, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות החצבעה;

"קרוב" - בן זוג, הורה, ילד, אח או אחות או אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר.

37. המדינה תעמיד לרשות המרכז את המקרקעין הדרושים לפעילותו, כפי שתקבע הממשלה או שר שתסמיך לכך. מקרקעין

38. הקמת המרכז תמומן מכספי תרומות; פעילות המרכז תמומן, בכפוף להוראות סעיף 39, מתקציב המדינה כפי הדרוש להוצאות קיומו, החזקתו, פיתוחו וניהול מכלול פעילויותיו, ומתרומות ומהכנסות שיהיו למרכז. מימון

39. (א) המועצה תאשר הצעת תקציב שנתי ותגישה לשר האוצר לשם אישורו; התקציב טעון אישור שר האוצר. תקציב

(ב) שנת תקציב המרכז תהיה כשנת תקציב המדינה.

40. תנאי העסקתם של עובדי המרכז יהיו כשל עובדי המדינה בתפקידים מקבילים, בשינויים ובתיאומים שיקבע השר בהסכמת שר האוצר ועל פי המלצת המועצה. עובדים

41. (א) המרכז לא יהא רשאי למכור או להעביר בדרך אחרת נכס שבבעלותו, למעט נכסים שפרטים לגביהם, לרבות סוגם ושוויים, נקבעו בתקנות, אלא באישור השר. איסור העברת נכסים

(ב) המרכז לא יהא רשאי למשכן נכס שברשותו או להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים, אלא באישור השר; לענין זה, "להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים" - לרבות שכירות המקנה זכות לחדשה, להאריכה או שכירות לתקופה נוספת שבהצטרפות לתקופות השכירות הקודמות עלות יחד על עשר שנים.

(ג) המרכז לא יטול הלוואה העולה על סכום שקבע השר בתקנות, אלא באישור השר ושר האוצר.

42. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות סרי העבודה של המועצה והוועד המנהל. ביצוע

בנימין נתניהו

ראש הממשלה

דן תיכון

יושב ראש הכנסת

עזר ויצמן

נשיא המדינה

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, ט"ו באייר התשנ"ח
11 במאי 1998

תיק: 8

אל: גב' טנה שפניץ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט אזרחי)

הנדון: ריבוי הצעות החוק הפרטיות להנצחת נשיאים וראשי ממשלה

כזכור, לאחרונה התרבו הצעות החוק הפרטיות והפרטניות, שביקשו לשכפל את המודל שנקבע בחוק המרכז להנצחת זכרו של יצחק רבין, התשנ"ז-1997, ולהחילו גם על הנצחתם של אחרים שניהנו כנשיאים או כראשי ממשלה בישראל. לנוכח מגמה זו כינסת דיון, שנערך בראשותך במזכירות הממשלה, בו נדונו המשמעויות השונות של המגמה האמורה.

בין משתתפי הדיון - נציגי משרד ראש הממשלה, משרד האוצר ומשרד החינוך - שררה תמימות דעים, שהמשך המגמה הפרטנית בחקיקת ההנצחה תביא לריבוי מוסדות מקבילים, להגדלה משמעותית בהוצאות ההנצחה ולאוי שוויוניות בהנצחה. לפיכך, הוסכם שיש לפעול לשם שיפור המענה ההנצחתי שנותן החוק כיום, חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו-1986.

אחד הצעדים שיש לבצע כבר במסגרת החוק הקיים הוא מינוי מועצה לפיו, תחת אז שנסתיימה כהונתה. עניין זה מטופל במשרד ראש הממשלה בימים אלה ואינו נתון לעניין מכתבי זה.

נראה, כי דרושים גם שינויים חקיקתיים שיקטינו את הצורך בהחלטות פרטניות של המועצה, שיקבעו "סל הנצחה" שוויוני, אך בה בעת יאפשרו לגופי הנצחה לא ממשלתיים ליטול חלק פעיל בהנצחה.

לאור הדברים, ניסחנו טיוטה ראשונית של תיקון לחקיקה, המתבססת על ההנחה, שארכיון המדינה מתאים לאכלס בתוכו מרכז הנצחה ממלכתי, והוא שיתן פתרון לצרכים האמורים. הטיוטה הועברה לגנז', פרופ' פריזל, אולם הוא סבר שמלאכת ההנצחה - עד כמה שיש להתחיל בה בסמוך לפטירתה של האישיית - אינה מתאימה לארכיון.

מכל מקום, ולמען הסדר הטוב, מועבר בזה הנוסח שגיבשנו, לעיון המכותבים.

ק י ע פ

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

נראה, כי גם אם ארכיון המדינה, מבחינה ארגונית, אינו הגוף המתאים להנצחה מהסוג המבוקש, הרי שעדיין יש מקום לבחון אפשרויות לרתום את הארכיון בדרך כזו או אחרת לקיומו של מרכז הנצחה ממלכתי. יתכן, שזיקה זו תתמצה בעניין המקרקעין, ואפשר שבתחומים נוספים (כגון מרכזי המחקר שמוצעים בחקיקה הפרטנית).

מכל מקום, דומה שאין מנוס מקביעה של "סל הנצחה" מעודכן, שוויוני וידוע מראש, במקביל לפעילותה של המועצה, לכשתתמנה.

יו"ר ועדת החינוך של הכנסת, ח"כ עמנואל זיסמן, הודיע כי ישקול לעכב בוועדה את הצעות החוק הפרטניות (למעט זו המתייחסת להנצחתו של מנחם בגין ז"ל), עד שהממשלה תציג הצעה מטעמה.

ח"כ זיסמן פנה לאחרונה למשרדנו וביקש להתעדכן במצב הדברים. חוששני, כי לא נדע מה נשיב לו, באשר העניין טרם קודם וטרם נתקבלו עמדות המשרדים האחרים לאור הדיון האמור.

אציע כי תחודש העבודה הבין-משרדית אשר החלה בדיון האמור.

מצורפים: מכתבו של ח"כ זיסמן
טיוטה להצעת חוק

ב ב ר כ ה

יואב מני, עו"ד
מנהל מחלקה (יועץ משפטי)

העתק: פרופ' אביתר פריזל, הגנז
גב' ימימה מזוז, יועמ"ש משרד האוצר
מר אריה בריק, יועמ"ש משרד החינוך
מר אריה זהר, מ"מ מזכיר הממשלה
גב' עופרי בן-אריה, הלשכה המשפטית, משרד האוצר

וחינ-יו14-774

הכנסת

ירושלים, י"א בניסן התשנ"ח
7 באפריל 1998

יושב-ראש

ועדת החינוך והתרבות

לכבוד
עו"ד שמעון שטיין
יועמ"ש
משרד ראש-הממשלה
ירושלים

שלום רב,

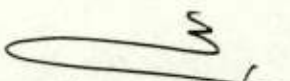
בימים אלה דנה ועדת החינוך והתרבות בשתי הצעות חוק בנושא
הנצחת זכרם של נשיאים וראשי ממשלה.

החוק להנצחת זכרו של רוה"מ מנחם בגין ז"ל כבר אושר והחוק
להנצחת זכרו של הנשיא חיים ויצמן, תלוי ועומד עדיין בועדה.

לי נראה, כי הדבר הנכון ביותר, הוא לתת יותר תוכן לחוק
להנצחת זכרם של נשיאים וראשי ממשלה.

אודה לך אם תעביר אלי התיחסותך בנדון.

בברכה,

ש
ק/ח"כ עמנואל זיסמן

חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה (תיקון), התשנ"ח - 1998

1. תיקון סעיף 4
- בחוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ח-1986 (להלן - "החוק"), במקום סעיף 4, יבוא:
- (א) הנצחת זכרו בידי המדינה של כל מי שכיהן כנשיא המדינה או כראש הממשלה תיעשה על פי תוכנית הנצחה, שתיקבע על ידי הממשלה, על פי המלצת המועצה.
- (ב) פעולות ההנצחה מטעם המדינה תיעשינה בידי המרכז, ואם קבעה כך הממשלה - בידי גופים ממשלתיים אחרים.
- (ג) תוכנית ההנצחה תיקבע בהתחשב בפעולות של גופים ציבוריים לא ממשלתיים, אשר פועלים להנצחתו של הנפטר, בשים לב לאישיותו, לפועלו ולשאר שיקולים הנוגעים לעניי ובקפדה על אחידות ושוויוניות בהנצחה.
2. הוספת סעיף 4א
- לאחר סעיף 4 לחוק יבוא סעיף 4א' כדלקמן:
- (א) מוקם בזה בגנזך המדינה המרכז להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, בחוק זה - המרכז.
- (ב) מטרת המרכז תהיה לקיים ולרכז פעולות של מחקר וכן לאסוף ולחציג לציבור במסגרת גנזך המדינה מסמכים ומוצגים הקשורים עם דמותו ופעלו של הנפטר.
- (ג) המרכז יקיים קשרים וישתף פעולה עם גופים ציבוריים לא ממשלתיים, אשר פועלים להנצחתו של הנפטר.
- (ד) המרכז יקיים פעולות נוספות, להנצחה פרטנית או כללית, לפי קביעת הממשלה.
- (ה) בראש המרכז יעמוד הגנז שהתמנה לפי חוק הארכיונים, התשט"ו-1955.
- (ו) תאגיד שהוקם בחוק לשם קיום הנצחה לנשיא המדינה או לראש ממשלתה יוכל לבצע תפקיד מתפקידיו באמצעות המרכז, אם הסכים לכך ראש המרכז.

(ז) אחת לשנה, ביום א' בניסן, יגיש המרכז לממשלה ולמועצה דין וחשבון על פעולותיו.

3. אחרי סעיף 4א' לחוק יבוא סעיף 4ב' כדלקמן:
הוספת
סעיף 4ב

"4ב'(א) השר ימנה, בהתייעצות עם המועצה, ועדות חינוכיות בקשר להנצחתו של נפטר.

(ב) הוועדה החינוכית לעניין הנצחתו של נפטר תמנה לא יותר משבעה חברים, מקרב השירות הציבורי ומקרב הציבור, בשים לב לתחומי עיסוקם או להיכרותם עם הנפטר.

(ג) הוועדה החינוכית תייעץ לראש המרכז לגבי פעילויות שיתקיימו בו, בקשר עם הנצחתו של הנפטר.

(ד) הוועדה הציבורית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו; יושב ראש הוועדה או ממלא מקומו, לפי העניין, יזמן את ישיבות הוועדה וינהלן, יקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.

(ה) חברי הוועדה החינוכית לא יקבלו שכר בעבור פעולתם בה."

חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה,
התשמ"ו-1986¹

- המועצה**
1. הממשלה תמנה מועצה לענין הנצחת זכרם של מי שנשאו את משרת נשיא המדינה או ראש הממשלה (להלן - המועצה); המועצה תמנה לא יותר מעשרים ואחד חברים ותהיה מורכבת מנציגי הממשלה ונשי ציבור; הממשלה תמנה אחד מנציגי המועצה להיות יושב ראש.
- תקופת כהונה**
2. תקופת כהונתו של חבר המועצה היא חמש שנים; ניתן למנותו מחדש.
- נוהל**
3. המועצה תקבע את נוהל דיוניה ככל שלא נקבע בחוק זה או בתקנות לפיו.
- תכנית הנצחה**
4. (א) המועצה תציע לממשלה, בין ביזמתה ובין לפי פניה מאת הממשלה, תכנית להנצחת זכרו של כל מי שכיהן כנשיא המדינה או ראש הממשלה.
(ב) התכנית תפרט את פעולות ההנצחה שתבצע הממשלה ואת פעולות ההנצחה שיבצעו גופים ציבוריים בתמיכת הממשלה, לרבות תמיכה במפעלים או מוסדות הנושאים את שמו של הנפטר, הכל כפי שהמועצה תראה כהולם את הנצחת זכרו של הנפטר, בשים לב לאישיותו, לפועלו ולשאר שיקולים הנוגעים לענין; התכנית תכלול אומדן של ההוצאות הכרוכות בביצועה והצעת מקורות לכיסויין.
(ג) תכנית הנצחה טעונה אישור הממשלה.
(ד) ניתן לשנות תכנית הנצחה בדרך האמורה בסעיף זה לענין הכנתה ואישורה.

1. ס"ח 1193, התשמ"ו (13.8.1986), עמ' 243.

פעולות הגנז

5. במסגרת הפעולות להנצחת זכרו של מי שכיהן כנשיא המדינה או כראש הממשלה, רשאית הממשלה להורות לגנז שנתמנה לפי חוק הארכיונים, התשט"ו-1955, לעשות את הפעולות הבאות או מקצתן:

- (1) לכנס את החומר התיעודי על פעולותיו;
- (2) לפרסם את מבחר נאומיו, הרצאותיו וכתביו, במתכונת שיקבע הגנז בהתייעצות עם המועצה, ובלבד שלגבי נכסים שאינם של המדינה לא ייפגעו זכויותיהם של בני משפחת הנפטר או של אדם אחר;
- (3) לערוך, לפי המלצת המועצה, תצוגות פומביות של כתביו או חומר תיעודי אחר המתייחס אליו, בין בגנזך המדינה ובין במקום ציבורי אחר.

פיקוח

6. (א) המועצה תפקח על ביצוע תכנית הנצחה ותדרווח לממשלה על ממצאה בצירוף המלצותיה.

(ב) המועצה רשאית לדרוש מכל מי שנטל חלק בביצוע פעולת הנצחה במימון אוצר המדינה או בתמיכת הממשלה, שימסור לה או למי שהיא מינתה לכך כל ידיעה או מסמך הדרושים לה לצורך תפקידי הפיקוח לפי סעיף קטן (א).

תחילה

7. חוק זה יחול על פעולות הנצחה אף שהחלו בהן לפני תחילתו.

ביצוע ותקנות

8. הממשלה תמנה אחד משריה להיות ממונה על ביצוע חוק זה והוא יהיה רשאי, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו; הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

שמעון פרס
ראש הממשלה

חיים הרצוג
נשיא המדינה

לכבוד

גב' טנה שפניץ

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט אורח)
משרד המשפטים
ירושלים

גב' שפניץ הנכבדה,

הנדון: ריבוי הצעות החוק הפרטיות להנצחת נשיאים וראשי ממשלה
מכתבו של עו"ד יואב מני אליך, מיום 11.5.1998

עיינתי בדאגה במכתבו הנ"ל של עו"ד מני ובטיוטא להצעות החוק המצורפות לה. לדעתי, הרעיון הטמון בהצעת הטיוטא עדיין לא היה בשל דיו ומוטב היה שלא להפיצו בכתב.

מתקבל בהחלט על הדעת להקים מוסד ממלכתי חדש, "מרכז להנצחה", אשר יעניק "סל הנצחה" לנשיאים וראשי ממשלה. אולם תפקיד זה, שהוא בעל היבטים פוליטיים וציבוריים מובהקים, רחוק מתפקידיו של ארכיון ממלכתי כפי שאלה מוגדרים בחוק ומקובלים בארצות הנאורות בעולם. תפקידו של ארכיון המדינה הוא להדריך ולפקח על המערכת הארכיונית הממלכתית (משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, כנסת, וכיו"ב) בטיפול ברשומותיהן, הן בנייר והן במדיה אלקטרונית: ארגון, שמירתן, ביעורן והעמדתן לעיון הציבור. זהו תפקיד בעל מימדים עצומים שארכיון המדינה מתמודד איתו במאמצים רבים. בשוליים של פעילות זו יש גם פרסום מסמכים ותצוגה לציבור, אבל היא נספח לעבודה העיקרית, ואסור שתעבור מימדים סבירים.

לעומת זאת, מרכז ההנצחה עליו מדובר הוא גוף בפני עצמו, ולא שלוחה של מוסד אחר, ויהיה עליו לפתח תפיסות ותוכניות פעולה עצמאיות ויצירתיות.

ארכיון המדינה ישמח להעמיד את מסמכיו לרשות מרכז ההנצחה ולהשתתף באותה הועדה החינוכית שתנחה את המרכז, אבל מדובר על שני מוסדות שונים שחיבור אדמיניסטרטיבי ביניהם-סידור שאין כדוגמתו, לפי מיטב ידיעתי, בשום ארכיון ממלכתי בעולם - רק יביא לשיתוק שניהם.

מטעמים אלה אני מציע להשמיט את אזכור "גנז המדינה" מן התוספת השניה לסעיף 4 א, ומן תת-סעיפים (א) ו-(ב) [במסגרת גנז המדינה], ולשנות את תת-סעיף (ה) ל: "ראש הממשלה ימנה ראש למרכז".

בברכה
פרופ' אבייתר פלויזל
גנז המדינה

העתק: מר יואב מני, לשכת יועמ"ש, משרד ראש הממשלה
גב' ימימה מזוז, יועמ"ש משרד האוצר
מר אריה בריק, יועמ"ש משרד החינוך
מר אריה זהר, מ"מ מזכיר הממשלה
גב' עופרי בן-אריה, הלשכה המשפטית, משרד האוצר

לכבוד

גב' טנה שפניץ
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
משרד המשפטים
ירושלים

גב' שפניץ הנכבדה,

הנדון: ריבוי הצעות החוק הפרטיות להנצחת נשיאים וראשי ממשלה
מכתבו של עו"ד יואב מני אליך, מיום 11.5.1998

עיינתי בדאגה במכתבו הנ"ל של עו"ד מני ובטיוטא להצעות החוק המצורפות לה. לדעתי, הרעיון הטמון בהצעת הטיוטא עדיין לא היה בשל דיו ומוטב היה שלא להפיצו בכתב.

מתקבל בהחלט על הדעת להקים מוסד ממלכתי חדש, "מרכז להנצחה", אשר יעניק "סל הנצחה" לנשיאים וראשי ממשלה. אולם תפקיד זה, שהוא בעל היבטים פוליטיים וציבוריים מובהקים, רחוק מתפקידיו של ארכיון ממלכתי כפי שאלה מוגדרים בחוק ומקובלים בארצות הנאורות בעולם. תפקידו של ארכיון המדינה הוא להדריך ולפקח על המערכת הארכיונית הממלכתית (משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, כנסת, וכיו"ב) בטיפול ברשומותיהן, הן בנייר והן במדיה אלקטרונית: ארגון, שמירתן, ביעורן והעמדתן לעיון הציבור. זהו תפקיד בעל מימדים עצומים שארכיון המדינה מתמודד איתו במאמצים רבים. בשוליים של פעילות זו יש גם פרסום מסמכים ותצוגה לציבור, אבל היא נספח לעבודה העיקרית, ואסור שתעבור מימדים סבירים.

לעומת זאת, מרכז ההנצחה עליו מדובר הוא גוף בפני עצמו, ולא שלוחה של מוסד אחר, ויהיה עליו לפתח תפיסות ותוכניות פעולה עצמאיות ויצירתיות.

ארכיון המדינה ישמח להעמיד את מסמכיו לרשות מרכז ההנצחה ולהשתתף באותה הועדה החינוכית שתנחה את המרכז, אבל מדובר על שני מוסדות שונים שחיבור אדמיניסטרטיבי ביניהם-סידור שאין כדוגמתו, לפי מיטב ידיעתי, בשום ארכיון ממלכתי בעולם - רק יביא לשיתוק שניהם.

מטעמים אלה אני מציע להשמיט את אזכור "גנז המדינה" מן התוספת השניה לסעיף 4 א, ומן תת-סעיפים (א) ו-(ב) [במסגרת גנז המדינה], ולשנות את תת-סעיף (ה) ל: "ראש הממשלה ימנה ראש למרכז".

בברכה
פרופ' אביתר פרוזל
גנז המדינה

העתק: מר יואב מני, לשכת יועמ"ש, משרד ראש הממשלה
גב' ימימה מזוז, יועמ"ש משרד האוצר
מר אריה בריק, יועמ"ש משרד החינוך
מר אריה זהר, מ"מ מזכיר הממשלה
גב' עופרי בן-אריה, הלשכה המשפטית, משרד האוצר

חוק המרכז להנצחת זכרו של יצחק רבין, התשנ"ז-1997*

פרק א' - מטרת החוק

1. מטרת החוק

מטרתו של חוק זה להקים מרכז שינציח לדורות את פועלו ומורשתו של יצחק רבין.

פרק ב' - פרשנות

2. הגדרות

בחוק זה -

"המרכז" - מרכז יצחק רבין לחקר ישראל;

"הארכיון" - ארכיון המרכז;

"האתר" - אתר ההנצחה לזכר יצחק רבין;

"הגנז", "חומר ארכיוני", "מוסד ממוסדות המדינה" - כהגדרתם בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955;

"המכון" - המכון למחקר על שם יצחק רבין;

"מוסד מוכר" - כהגדרתו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958;

"השר" - ראש הממשלה או שר שייקבע על ידיו לענין חוק זה.

פרק ג' - המוסדות

3. קיום מוסדות

יוקם מרכז להנצחת זכרו של יצחק רבין; המרכז יכלול את האתר, המכון והארכיון.

סימן א' - המרכז

4. מעמד המרכז

(א) המרכז יהיה תאגיד.

(ב) המרכז יהיה גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(2) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב].³

5. המועצה

למרכז תהיה מועצה בת עשרים ותשעה חברים, שימנה השר, ואלה חבריה -

- (1) שלושה נציגים לפי המלצת ראש הממשלה;
- (2) נציג לפי המלצת שר הבטחון, מבין העובדים הבכירים במערכת הבטחון;
- (3) שלושה נציגים לפי המלצת שר החינוך, התרבות והספורט, מבין העובדים הבכירים במערכת החינוך;
- (4) הגנז;
- (5) חמישה אנשי הסגל האקדמי במוסדות מוכרים בארץ, מתחום מדעי הרוח, החברה או המשפטים;
- (6) שני נציגים של הרשות המקומית שהמרכז פועל בתחומה כשאחד מהם הוא ראש הרשות המקומית;
- (7) חמישה נציגי העמותה למען מרכז יצחק רבין לחקר ישראל;
- (8) נציג המועצה לאתרי הנצחה לפי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ב-1992⁴;
- (9) נציג המועצה לעניין הנצחת זכרם של מי שנשאו את משרת נשיא המדינה או ראש הממשלה לפי חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו-1986⁵;
- (10) שבעה נציגי ציבור.

6. יושב ראש המועצה

המועצה תמנה מבין חבריה, באישור השר, את היושב ראש ואת ממלא מקומו.

7. תפקידי המועצה

תפקידי המועצה -

- (1) לקבוע את מדיניותו הכללית של המרכז;
- (2) לקבל דוחות על פעילות המרכז מהוועד המנהל;
- (3) לאשר את תקציב המרכז.

8. סדרי עבודת המועצה

- (א) המועצה תתכנס לפחות פעם אחת בשנה.
- (ב) יושב ראש המועצה ינהל את ישיבותיה; הוא יזמן את ישיבות המועצה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
- (ג) המועצה תקבע את סדרי עבודתה ככל שאלו לא נקבעו בתקנות.

9. הוועד המנהל

- (א) השר ימנה מבין חברי המועצה ועד מנהל של תשעה חברים, ובלבד שהם -
  - (1) נציג ראש הממשלה, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(1);
  - (2) נציג שר החינוך, התרבות והספורט, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(3);
  - (3) הגנז;
  - (4) שני נציגים של הסגל האקדמי, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(5);

- (5) שני נציגים של העמותה, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(7);
 (6) נציג ציבור מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(10);
 (7) נציג הרשות המקומית מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(6).
 (ב) הוועד המנהל ימנה מבין חבריו, באישור השר, את היושב ראש ואת ממלא מקומו.

10. תפקידי הוועד המנהל

תפקידי הוועד המנהל -

- (1) להתוות את קווי הפעולה של המרכז;
 (2) לאשר את תקציב המרכז שהוכן על ידי ראש המרכז ולהביאו לאישור המועצה;
 (3) לפקח על ביצוע קווי הפעולה של המרכז ועל תכניותיו;
 (4) לדון בדינים וחשבונות שהמבקר הפנימי של המרכז יגיש לו ולקבוע מסקנות.

11. פיזור הוועד המנהל

- (א) ראה השר כי הוועד המנהל אינו ממלא את תפקידו באופן נאות, יתרה בוועד המנהל בהודעה בכתב שישלח ליושב ראש הוועד המנהל, כי אם תוך זמן שיקבע לא ימלא הוועד המנהל את המוטל עליו כפי שפירט השר בדרישתו, יפזר את הוועד המנהל.
 (ב) לא ימלא הוועד המנהל את שהוטל עליו כאמור בסעיף קטן (א) תוך המועד שקבע השר בהודעתו, רשאי השר להורות על פיזור הוועד המנהל.

12. כינון ועד מנהל חדש

התפטר הוועד המנהל או החליט השר לפזרו כאמור בסעיף 11, ימונה ועד מנהל חדש, בדרך הקבועה בסעיף 9, תוך שלושים ימים מיום ההתפטרות או הפיזור, לפי העניין.

13. הוצאות וגמול

חבר המועצה וחבר הוועד המנהל לא יקבלו מהמרכז שכר בעד שירותיהם, אך חבר הוועד המנהל יהיה זכאי לגמול עבור השתתפותו בישיבות הוועד המנהל וכן להחזר הוצאות שהוציא במילוי תפקידו בשיעורים שיקבע השר, באישור שר האוצר.

14. תקופת כהונה

חבר המועצה יתמנה לתקופה של שלוש שנים, ואפשר לשוב ולמנותו מחדש לשתי תקופות רצופות נוספות וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.

15. פקיעת הכהונה

חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום כהונתו באחת מאלה:

- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;
 (2) הורשע בעבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון;
 (3) חדל להיות עובד המשרד הממשלתי או הגוף שאותו הוא מייצג במועצה.

16. העברה מכהונה

השר רשאי, לאחר שנועץ ביושב ראש המועצה או ביושב ראש הוועד המנהל, לפי העניין, להעביר חבר המועצה או חבר הוועד המנהל מכהונתם לפני תום תקופת כהונתם אם נבצר מהם, דרך קבע, למלא את תפקידם.

17. תוקף פעולות

קיומם של המועצה או של הוועד המנהל, סמכויותיהם ותוקף החלטותיהם לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר מחבריהם או מחמת ליקוי במינוים או בהמשך כהונתם.

18. ראש המרכז

(א) המועצה, באישור השר, תמנה את ראש המרכז; לראש המרכז ימונה אדם שהוא בעל מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה.

(ב) ראש המרכז ימונה לתקופה של שלוש שנים, ואפשר לשוב ולמנותו מחדש, באישור השר, לשתי תקופות כהונה רצופות נוספות וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.

19. תפקידי ראש המרכז

תפקידי ראש המרכז -

- (1) ניהול המרכז - האתר, המכון והארכיון;
- (2) יישום החלטות הוועד המנהל;
- (3) הכנת תכנית העבודה השנתית והתקציב השנתי והבאתם לאישור הוועד המנהל;
- (4) דיווח לוועד המנהל על פעילויות המרכז - האתר, המכון והארכיון.

20. תנאי העסקתו של ראש המרכז ופקיעת כהונתו

(א) הוועד המנהל, באישור השר ובהתייעצות עם שר האוצר, יקבע את שכרו ותנאי העסקתו של ראש המרכז.

(ב) ראש המרכז יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה;

- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר וליושב ראש המועצה;
- (2) המועצה החליטה על הפסקת כהונתו ברוב של שני שלישים לפחות מכלל חבריה;
- (3) הורשע או הוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון.

21. מבקר פנימי

למרכז ימונה מבקר פנימי אשר יפעל בהתאם להוראות חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992;⁶ המבקר הפנימי יגיש לוועד המנהל דין וחשבון על ממצאיו.

סימן ב' - האתר

22. הקמת האתר ותכולתו

המרכז יקים אתר הנצחה שיכלול תערוכה מתמדת של מוצגים המעלה את זכר חייו ומותו של יצחק רבין.

23. פעילויות לציבור

אתר ההנצחה יהיה פתוח לציבור ויתקיימו בו, באופן סדיר, פעילויות הנצחה ופעולות חינוך והסברה הקשורות בפעלו ובמורשתו של יצחק רבין.

24. ועדה חינוכית

(א) הוועד המנהל, לאחר התייעצות עם ראש המרכז, ימנה ועדה חינוכית בת שבעה חברים שתורכב מאנשי חינוך, אנשי מערכת הבטחון, בעבר ובהווה, נציג הרשות המקומית שבתחומה פועל המרכז, ונציגי ציבור אחרים.

(ב) הוועדה החינוכית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.

(ג) יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.

25. תפקידי הוועדה החינוכית

הוועדה החינוכית תיעץ לראש המרכז לגבי פעילויות שיתקיימו באתר, לרבות סוגן ותוכנו.

סימן ג' - המכון**26. הקמת המכון ומטרותו**

המרכז יקיים מכון למחקר; המכון יפעל להעמקת ולהעשרת הידע בכל הקשור להיסטוריה, למדיניות, לחברה, לתרבות, לכלכלה ולבטחון של מדינת ישראל, תוך שימת דגש על חזונו, פעלו ומורשתו של יצחק רבין.

27. פעילות

המכון יקיים פעילויות אקדמיות לקידום מטרות חוק זה, לרבות - קבוצות מחקר, סמינרי מחקר, הרצאות פומביות וכנסים בהשתתפות חוקרים.

28. ספרייה

המכון יקיים ויפעיל ספריית מחקר ועיון שתתמחה בתחומים האמורים בסעיף 26.

29. פרסומים

המכון יפרסם מחקרים בתחומי פעילותו.

30. הוועדה המדעית

(א) הוועד המנהל, בהתייעצות עם ראש המרכז, ימנה ועדה מדעית שתורכב משבעה חברים, שהם בעלי מעמד בתחומי המחקר וההוראה במוסדות מוכרים בארץ, ומשני נציגים של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

(ב) הוועדה המדעית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.

(ג) יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.

31. תפקידי הוועדה המדעית

(א) הוועדה המדעית תאשר תכניות פעולה והצעות שיוגשו לה על ידי ראש המרכז, לרבות הצעות להעסקת חוקרים ולביצוע מחקרים.

(ב) הוועדה המדעית תיעץ לראש המכון בכל ענין הנוגע לפעילותו האקדמית של המכון.

32. הפסקת כהונה

הוראות סעיפים 16-115 יחולו, בשינויים המחויבים, גם על חברי הוועדה המדעית.

סימן ד' - הארכיון**33. הקמת הארכיון**

המרכז יקים ארכיון; הארכיון יהיה חלק מארכיון המדינה והוראות חוק הארכיונים, התשט"ו-1955, יחולו עליו.

34. הטיפול בחומר הארכיוני

(א) הטיפול בחומר ארכיוני הנוגע ישירות לפעלו האישי של יצחק רבין, יהיה נתון לארכיון.

(ב) השר, לאחר התייעצות עם הגנז ועם ראש המרכז, יקבע בתקנות את סוגי החומר הארכיוני הנמצא בארכיון המדינה או במוסד ממוסדותיה, אשר יועבר לארכיון.

(ג) חומר ארכיוני כאמור בסעיף קטן (ב) יועבר לארכיון, כמקור או בהעתק, באופן שיורה הגנז.

35. ממונה על הארכיון

הממונה על הארכיון יתמנה בידי ראש המרכז, באישור הגנז, ויקבל את ההוראות וההנחיות בתחום המקצועי מהגנז.

פרק ד' - הוראות כלליות**36. ניגוד עניינים**

(א) חבר המועצה, חבר הוועד המנהל, חבר ועדה או עובד המרכז (בסעיף זה - חבר) יימנע

- מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות, אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו לבין עניין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו; חבר לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא שעלול לגרום לו להימצא במצב כאמור גם מחוץ לישיבות.
- (ב) התברר לחבר כי נושא הנדון בישיבה או המטופל על ידיו עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך ליושב ראש המועצה, ליושב ראש הוועדה או לראש המרכז, לפי העניין.
- (ג) לעניין סעיף זה, אחת היא אם מילוי התפקיד האחר הוא בתמורה או שלא בתמורה.
- (ד) בסעיף זה -
- "עניין אישי" - לרבות עניין אישי של קרובו או עניין של גוף שחבר או קרובו מנהלים או עובדים אחראים בו, או עניין של גוף שיש לכל אחד מהם חלק בהון המניות שלו, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות ההצבעה;
- "קרוב" - בן זוג, הורה, ילד, אח או אחות או אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר.

37. מקרקעין

המדינה תעמיד לרשות המרכז את המקרקעין הדרושים לפעילותו, כפי שתקבע הממשלה או שר שתסמך לכך.

38. מימון

הקמת המרכז תמומן מכספי תרומות; פעילות המרכז תמומן, בכפוף להוראות סעיף 39, מתקציב המדינה כפי שדרוש להוצאות קיומו, החזקתו, פיתוחו וניהול מכלול פעילויותיו, ומתרומות ומהכנסות שיהיו למרכז.

39. תקציב

- (א) המועצה תאשר הצעת תקציב שנתי ותגישה לשר האוצר לשם אישורו; התקציב טעון אישור שר האוצר.
- (ב) שנת תקציב המרכז תהיה כשנת תקציב המדינה.

40. עובדים

תנאי העסקתם של עובדי המרכז יהיו כשל עובדי המדינה בתפקידים מקבילים, בשינויים ובתיאומים שיקבע השר בהסכמת שר האוצר ועל פי המלצת המועצה.

41. איסור העברת נכסים

- (א) המרכז לא יהא רשאי למכור או להעביר בדרך אחרת נכס שבבעלותו, למעט נכסים שפרטים לגביהם, לרבות סוגם ושווים נקבעו בתקנות, אלא באישור השר.
- (ב) המרכז לא יהא רשאי למשכן נכס שברשותו או להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים, אלא באישור השר; לעניין זה, "להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים" - לרבות שכירות המקנה זכות לחדשה, להאריכה או שכירות לתקופה נוספת שבהצטרפותן לתקופות השכירות הקודמות עולות יחד על עשר שנים.
- (ג) המרכז לא יטול הלוואה העולה על סכום שקבע השר בתקנות, אלא באישור השר ושר האוצר.

42.ביצוע

השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות סדרי העבודה של המועצה והוועד המנהל.

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

דן תיכון
יושב ראש הכנסת

עזר ויצמן
נשיא המדינה

Prime Minister's Office
The State Archivist

משרד ראש הממשלה
גנז המדינה

ירושלים, ט"ו באייר תשנ"ח
12 במאי 1998

לכבוד
גב' טנה שפניץ
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט אזרחי)
משרד המשפטים
ירושלים

גב' שפניץ הנכבדה,

הנדון: ריבוי הצעות החוק הפרטיות להנצחת נשיאים וראשי ממשלה
מכתבו של עו"ד יואב מני אליך, מיום 11.5.1998

עיינתי בדאגה במכתבו הנ"ל של עו"ד מני ובטיוטא להצעות החוק המצורפות לה. לדעתי, הרעיון הטמון בהצעת הטיוטא עדיין לא היה בשל דיו ומוטב היה שלא להפיצו בכתב.

מתקבל בהחלט על הדעת להקים מוסד ממלכתי חדש, "מרכז להנצחה", אשר יעניק "סל הנצחה" לנשיאים וראשי ממשלה. אולם תפקיד זה, שהוא בעל היבטים פוליטיים וציבוריים מובהקים, רחוק מתפקידיו של ארכיון ממלכתי כפי שאלה מוגדרים בחוק ומקובלים בארצות הנאורות בעולם. תפקידו של ארכיון המדינה הוא להדריך ולפקח על המערכת הארכיונית הממלכתית (משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, כנסת, וכיו"ב) בטיפול ברשומותיהן, הן בנייר והן במדיה אלקטרונית: ארגון, שמירתן, ביעורן והעמדתן לעיון הציבור. זהו תפקיד בעל מימדים עצומים שארכיון המדינה מתמודד איתו במאמצים רבים. בשוליים של פעילות זו יש גם פרסום מסמכים ותצוגה לציבור, אבל היא נספח לעבודה העיקרית, ואסור שתעבור מימדים סבירים.

לעומת זאת, מרכז ההנצחה עליו מדובר הוא גוף בפני עצמו, ולא שלוחה של מוסד אחר, ויהיה עליו לפתח תפיסות ותוכניות פעולה עצמאיות ויצירתיות.

ארכיון המדינה ישמח להעמיד את מסמכיו לרשות מרכז ההנצחה ולהשתתף באותה הועדה החינוכית שתנחה את המרכז, אבל מדובר על שני מוסדות שונים שחיבור אדמיניסטרטיבי ביניהם-סידור שאין כדוגמתו, לפי מיטב ידיעתי, בשום ארכיון ממלכתי בעולם - רק יביא לשיתוק שניהם.

מטעמים אלה אני מציע להשמיט את אזכור "גנזך המדינה" מן התוספת השניה לסעיף 4 א, ומן תת-סעיפים (א) ו-(ב) [במסגרת גנזך המדינה], ולשנות את תת-סעיף (ח) ל: "ראש הממשלה ימנה ראש למרכז".

בברכה
פרופ' אביגיל פרזיל
גנז המדינה

העתק: מר יואב מני, לשכת יועמ"ש, משרד ראש הממשלה
גב' ימימה מזוז, יועמ"ש משרד האוצר
מר אריה בריק, יועמ"ש משרד החינוך
מר אריה זחר, מ"מ מזכיר הממשלה
גב' עופרי בן-אריה, הלשכה המשפטית, משרד האוצר

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

ירושלים, ט"ו באייר התשנ"ח
11 במאי 1998

תיק: 8

אל: גב' טנה שפניץ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט אזרחי)

הנדון: ריבוי הצעות החוק הפרטיות להנצחת נשיאים וראשי ממשלה

כזכור, לאחרונה התרבו הצעות החוק הפרטיות והפרטניות, שביקשו לשכפל את המודל שנקבע בחוק המרכז להנצחת זכרו של יצחק רבין, התשנ"ז-1997, ולהחילו גם על הנצחתם של אחרים שניהנו כנשיאים או כראשי ממשלה בישראל. לנוכח מגמה זו כינסת דיון, שנערך בראשותך במזכירות הממשלה, בו נדונו המשמעויות השונות של המגמה האמורה.

בין משתתפי הדיון - נציגי משרד ראש הממשלה, משרד האוצר ומשרד החינוך - שררה תמימות דעים, שהמשך המגמה הפרטנית בתקיפת ההנצחה תביא לריבוי מוסדות מקבילים, להגדלה משמעותית בהוצאות ההנצחה ולאי שוויוניות בהנצחה. לפיכך, הוסכם שיש לפעול לשם שיפור המענה ההנצחתי שנותן החוק כיום, חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו-1986.

אחד הצעדים שיש לבצע כבר במסגרת החוק הקיים הוא מינוי מועצה לפיו, תחת זו שנסתיימה כהונתה. עניין זה מטופל במשרד ראש הממשלה בימים אלה ואינו נחוץ לעניין מכתבי זה.

נראה, כי דרושים גם שינויים חקיקתיים שיקטינו את הצורך בהחלטות פרטניות של המועצה, שיקבעו "סל הנצחה" שוויוני, אך בה בעת יאפשרו לגופי הנצחה לא ממשלתיים ליטול חלק פעיל בהנצחה.

לאור הדברים, ניסחנו טיוטה ראשונית של תיקון לחקיקה, המתבססת על ההנחה, שארכיון המדינה מתאים לאכלס בתוכו מרכז הנצחה ממלכתי, והוא שייתן פתרון לצרכים האמורים. הטיוטה הועברה לגנז, פרופ' פריזל, אולם הוא סבר שמלאכת ההנצחה - עד כמה שיש להתחיל בה בסמוך לפטירתה של האישיית - אינה מתאימה לארכיון.

מכל מקום, ולמען הסדר הטוב, מועבר בזה הנוסח שגיבשנו, לעיון המכותבים.

- 2 -

משרד ראש הממשלה

היועץ המשפטי

נראה, כי גם אם ארכיון המדינה, מבחינה ארגונית, אינו הגוף המתאים להנצחה מחסוג המבוקש, הרי שעדיין יש מקום לבחון אפשרויות לרתום את הארכיון בדרך כזו או אחרת לקיומו של מרכז הנצחה ממלכתי. יתכן, שזיקה זו תתמצה בעניין המקרקעין, ואפשר שבתחומים נוספים (כגון מרכזי המחקר שמוצעים בתקיקה הפרטנית).

מכל מקום, דומה שאין מנוס מקביעה של "סל הנצחה" מעודכן, שוויוני וידוע מראש, במקביל לפעילותה של המועצה, לכשתתמנה.

יו"ר ועדת החינוך של הכנסת, ח"כ עמנואל זיסמן, הודיע כי ישקול לעכב בוועדה את הצעות החוק הפרטניות (למעט זו המתייחסת להנצחתו של מנחם בגין ז"ל), עד שהממשלה תציג הצעה מטעמה.

ח"כ זיסמן פנה לאחרונה למשרדנו וביקש להתעדכן במצב הדברים. חוששני, כי לא נדע מה נשיב לו, באשר העניין טרם קודם וטרם נתקבלו עמדות המשרדים האחרים לאור הדיון האמור.

אציע כי תחודש העבודה הבין-משרדית אשר החלה בדיון האמור.

מצורפים: מכתבו של ח"כ זיסמן
טיוטה להצעת חוק

ב ב ר כ ה

יואב מנלי עו"ד
מנהל מחלקה (יעוץ משפטי)

העתק: פרופ' אביתר פריזל, הגנז
גב' ימימה מזוז, יועמ"ש משרד האוצר
מר אריה בריק, יועמ"ש משרד החינוך
מר אריה זהר, מ"מ מזכיר הממשלה
גב' עופרי בן-אריה, הלשכה המשפטית, משרד האוצר

וחינ-יו14-774

הכנסת

משרד ר. ש. האגודה
לשכת היו"ר יי"ש
07.05.1998
ב ב

ירושלים, י"א בניסן התשנ"ח
7 באפריל 1998
יושב ראש
ועדת החינוך והתרבות

לכבוד
עו"ד שמעון שטיין
יועמ"ש
משרד ראש-הממשלה
ירושלים

שלום רב,

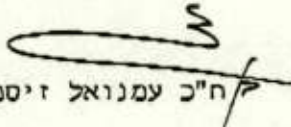
בימים אלה דנה ועדת החינוך והתרבות בשתי הצעות חוק בנושא
הנצחת זכרם של נשיאים וראשי ממשלה.

החוק להנצחת זכרו של רוה"מ מנחם בגין ז"ל כבר אושר והחוק
להנצחת זכרו של הנשיא חיים ויצמן, תלוי ועומד עדיין בועדה.

לי נראה, כי הדבר הנכון ביותר, הוא לתת יותר תוכן לחוק
להנצחת זכרם של נשיאים וראשי ממשלה.

אודה לך אם תעביר אלי התיחסותך בנדון.

ב ב ר כ ה,

ח"כ עמנואל זיסמן

חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה (תיקון). התשנ"ח - 1998

1. תיקון סעיף 4
בחוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ח-1986 (להלן - "החוק"), במקום סעיף 4. יבוא:
- (א) הנצחת זכרו בידי המדינה של כל מי שכיהן כנשיא המדינה או כראש הממשלה תיעשה על פי תוכנית הנצחה, שתיקבע על ידי הממשלה. על פי המלצת המועצה.
- (ב) פעולות הנצחה מטעם המדינה תיעשינה בידי המרכז, ואם קבעה כך הממשלה - בידי גופים ממשלתיים אחרים.
- (ג) תוכנית הנצחה תיקבע בהתחשב בפעולות של גופים ציבוריים לא ממשלתיים, אשר פועלים להנצחתו של הנפטר, בשים לב לאישיותו, לפועלו ולשאר שיקולים הנוגעים לעניי ובהקפדה על אחידות ושוויוניות בהנצחה.
2. הוספת סעיף 4א
לאחר סעיף 4 לחוק יבוא סעיף 4א' כדלקמן:
- (א) מוקם בזה בגנזך המדינה המרכז להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, בחוק זה - המרכז.
- (ב) מטרת המרכז תהיה לקיים ולרכז פעולות של מחקר וכן לאסוף ולהציג לציבור במסגרת גנזך המדינה מסמכים ומוצגים הקשורים עם דמותו ופעלו של הנפטר.
- (ג) המרכז יקיים קשרים וישתף פעולה עם גופים ציבוריים לא ממשלתיים, אשר פועלים להנצחתו של הנפטר.
- (ד) המרכז יקיים פעולות נוספות, להנצחה פרטנית או כללית, לפי קביעת הממשלה.
- (ה) בראש המרכז יעמוד הגנז שהתמנה לפי חוק הארכיונים, התשט"ו-1955.
- (ו) תאגיד שהוקם בחוק לשם קיום הנצחה לנשיא המדינה או לראש ממשלתה יוכל לבצע תפקיד מתפקידיו באמצעות המרכז, אם הסכים לכך ראש המרכז.

(ז) אחת לשנה, ביום א' בניסן, יגיש המרכז לממשלה ולמועצה דין וחשבון על פעולותיו.

3. אחרי סעיף 4א' לחוק יבוא סעיף 34ב' כדלקמן: הוספת סעיף 34

"34א' (א) השר ימנה, בהתייעצות עם המועצה, ועדות חינוכיות בקשר להנצחתו של נפטר.

(ב) הוועדה החינוכית לעניין הנצחתו של נפטר תמנה לא יותר משבעה חברים, מקרב השירות הציבורי ומקרב הציבור, בשים לב לתחומי עיסוקם או להיכרותם עם הנפטר.

(ג) הוועדה החינוכית תייעץ לראש המרכז לגבי פעילויות שיתקיימו בו, בקשר עם הנצחתו של הנפטר.

(ד) הוועדה הציבורית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו; יושב ראש הוועדה או ממלא מקומו, לפי העניין, יזמן את ישיבות הוועדה וינהלן, יקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.

(ה) חברי הוועדה החינוכית לא יקבלו שכר בעבור פעולתם בה."

במס' 97/1403

מדינת ישראל
משרד האוצר - אגף התקציבים

ל' בכסלו התשנ"ח
29 בדצמבר 1997
ת.97-91403

לכבוד
עו"ד ימימה מזוז
היועצת המשפטית משרד האוצר

הנדון: הצעת חוק להנצחת זכרו של לוי אשכול של ח"כ משה שחל ואחרים.
מתייחס להצעת חוק מספר פ/1830 מספר נושא 97712.

אגף התקציבים מתנגד להצעת החוק הנ"ל.

1. חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו - 1986 קובע כי הממשלה תמנה מועצה לענין הנצחת זכרם של מי שנשא את משרת נשיא המדינה או ראש הממשלה, כמו כן נקבע בחוק כי המועצה תציע לממשלה תוכנית להנצחת זכרו של כל מי שכיהן כנשיא המדינה או ראש הממשלה. תכנית ההנצחה טעונה אישור ממשלה.

החלטת ממשלה מספר 1505 מיום 27.11.88 מאשרת את המלצות המועצה להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה לעקרונות ההנצחה.

מטרת החוק להנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה הינה למסד עקרונות ברורים ואחידים להנצחה. מתפקידה של המועצה להציע תוכנית הנצחה לממשלה.

הצעת החוק הנ"ל מנוגדת לחוק הנצחת נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, למטרותיו ולתפקיד המועצה כפי שהוגדרו בחוק.

2. בעקבות הרצחו של ראש הממשלה מר יצחק רבין החליטה הממשלה, לאור הנסיבות הטרגדיות, על הקמת מרכז על שמו. פעולה זו היתה יוצאת דופן ולא היוותה תחליף לחוק.

3. עלות שנתייה של הפעול שוטף של מרכז הנצחה כמתואר בהצעת החוק הינה כ-30 מיליון ש"ח. הצעת החוק אינה מגדירה את המקורות התקציביים למימון הצעת החוק ואת המשרדים האחראים למימון התפעול במסגרת תקציבם.

4. הקמת מרכז הנצחה זה תגרוור למעשה הקמת מרכז הנצחה לכל ראשי ממשלות ונשיאי ישראל והעלות השוטפת (מעבר לעלויות הקמת המרכזים ועלות הקרקע) עשויה להגיע למאות מיליוני ש"ח בשנה. כבר עתה מונחת הצעת חוק זהה להנצחת זכרו של מנחם בגין.

בכבוד רב,

חיים פלץ

סגן ממונה על התקציבים

העתק:

- מר דוד מילגרום - ממונה על התקציבים אגף התקציבים
- גבי שולי גורן - הלשכה לתפקידים מיוחדים
- גבי יעל אנדרון - רכות חינוך, השכלה גבוהה ודתות אגף התקציבים
- גבי עפרי בן-אריה - רפרנטית דתות - השכלה גבוהה אגף התקציבים ✓
- עו"ד דינה ירום - לשכת היועצת המשפטית

מדינת ישראל
משרד האוצר

הצעת חוק פרטית

ירושלים, כ"ג כסלו, תשנ"ח
22/12/97

מס' נושא: 97712

אל : מר עוזי לוי, סגן הממונה על התקציבים
גב' יעל אנדורן, רכזת חינוך ודתות
מר יוסי קוצ'יק, הממונה על השכר והסכמי עבודה
אגף תקציבים
אג"ת

מאת: שולי גורן.

(פ/1830) - הצ"ח להנצחת זכרו של לוי אשכול של ח"כ משה שחל ואחרים

אנא דאג להמציא ליועצת המשפטית לאוצר את עמדתך להצעת החוק בנדון, המצ"ב, עם העתק אלינו, תוך 7 ימים.

אם אין לך עמדה לגבי הצעת החוק, אנא דאג להודיע על כך ליועצת המשפטית ולי.

בתשובתך אנא ציין את מס' הצעת החוק.

ב ב ר כ ה,

א. ש. א. ג. י. י. י.

העתק: עו"ד ימימה מזוז, היועצת המשפטית למשרד האוצר

מזכירות הממשלה

ירושלים, י"ז בכסלו התשנ"ח
16 בדצמבר 1997

(פ/1830)

בתשובתכם אנא ציינו מספר הצעת חוק

אל : ראש הממשלה

מאת: ממלא מקום מזכיר הממשלה

שלום רב,

הנדון: הצעת-חוק להנצחת זכרו של לוי אשכול,
התשנ"ח-1997

בהתאם לסעיף 56(א) בתקנון לעבודת הממשלה, הנני מתכבד להביא לתשומת לבכם הצעת-חוק להנצחת זכרו של לוי אשכול, התשנ"ח-1997 אשר הוגשה על-ידי חה"כ משה שחל ואחרים.

הצעת החוק הוגשה ליושב-ראש הכנסת ביום ט"ז בכסלו התשנ"ח -
15 בדצמבר 1997 .

על-פי סעיף 56(א) הנ"ל אבקשך להודיעני, תוך שבועיים, עמדתך לגבי הצעת חוק זו.

בברכה,

העתק: חברי הממשלה
היועץ המשפטי לממשלה
הממונה על התקציבים
היועצים המשפטיים של משרדי הממשלה

הכנסת הארבע-עשרה

הצעת חוק של חברי הכנסת: משה שחל
דליה איציק
רפאל אלול
אהוד ברק
יונה יהב
יוסי כץ

1830/פ

הצעת חוק להנצחת זכרו של לוי אשכול, התשנ"ח-1997

פרק א' - מטרת החוק

1. מטרתו של חוק זה להקים יד שתנציח לדורות את זכרו
ופועלו של לוי אשכול. מטרת החוק

פרק ב' - פרשנות

2. בחוק זה- הגדרות

"היד" - יד לוי אשכול להנצחת זכרו ופעלו של לוי
אשכול ז"ל;

"הארכיון" - ארכיון יד לוי אשכול;

"האתר" - אתר ההנצחה לזכר לוי אשכול;

"הגנז", "חומר ארכיוני", "מוסד ממוסדות המדינה" - כהגדרתם
בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955 (1);

"המכון" - המכון למחקר על שם לוי אשכול;

"מוסד מוכר" - כהגדרתו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-
1958 (2);

"השר" - ראש הממשלה או שר שייקבע על ידו לעניין חוק זה.

פרק ג' - המוסדות

3. תוקם יד להנצחת זכרו ופעלו של לוי אשכול; היד תכלול
את האתר, המכון והארכיון. קיום מוסדות

סימן א' - היד

4. (א) היד תהיה תאגיד כשר לכל זכות וחובה משפטית.
היד - תאגיד מבוקר
(ב) היד תהיה גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(2) לחוק מבקר המדינה, (נוסח משולב) התשי"ח-1958 (3).
5. ליד תהיה מועצה בת עשרים ותשעה חברים, שימנה השר, ואלה חבריה:
- (1) שלושה נציגים לפי המלצת ראש הממשלה;
  - (2) נציג לפי המלצת שר הבטחון, מבין העובדים הבכירים במערכת הבטחון;
  - (3) שלושה נציגים לפי המלצת שר החינוך התרבות והספורט, מבין העובדים הבכירים במערכת החינוך;
  - (4) הגנז;
  - (5) חמישה אנשי הסגל האקדמי במוסדות מוכרים בארץ, מתחום מדעי הרוח, החברה או המשפטים;
  - (6) שני נציגים של הרשות המקומית שהיד פועלת בתחומה כשאחד מהם הוא ראש הרשות המקומית;
  - (7) חמישה נציגי העמותה "קרן מורשת לוי אשכול";
  - (8) נציג המועצה לאתרי הנצחה לפי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ב-1992 (4);
  - (9) נציג המועצה לעניין הנצחת זכרם של מי שנשאו את משרת נשיא המדינה או ראש הממשלה לפי חוק הנצחת זכרם של נשיאי ישראל וראשי ממשלותיה, התשמ"ו-1986 (5);
  - (10) שבעה נציגי ציבור.

המועצה תמנה מבין חבריה, את היושב ראש ואת ממלא מקומו.

יושב
ראש
המועצה

7. תפקידי המועצה - תפקידי המועצה
- (1) לקבוע את מדיניותו הכללית של היד;
  - (2) לקבל דוחות על פעילות היד מהוועד המנהל;
  - (3) לאשר את תקציב היד.
8. (א) המועצה תתכנס לפחות פעם אחת בשנה.
(ב) יושב ראש המועצה ינהל את ישיבותיה; הוא יזמן את ישיבות המועצה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
(ג) המועצה תקבע את סדרי עבודתה ככל שאלו לא נקבעו בחוק ובתקנות.
9. (א) השר ימנה מבין חברי המועצה ועד מנהל של תשעה חברים, ובלבד שהם -
- (1) נציג ראש הממשלה, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(1);
  - (2) נציג שר החינוך התרבות והספורט, מבין אלו שמונו לפי סעיף 5(3);
  - (3) הגנז;
  - (4) שני נציגים של הסגל האקדמי, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(5);
  - (5) שני נציגים של העמותה, מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(7);
  - (6) נציג הציבור מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(10);
  - (7) נציג הרשות המקומית מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(6);
- (ב) הוועד המנהל ימנה מבין חבריו, באישור השר, את היושב ראש ואת ממלא מקומו.

- תפקידי הוועד המנהל
10. תפקידי הוועד המנהל-
- (1) להתוות את קווי הפעולה של היד;
- (2) לאשר את תקציב היד שהוכן ע"י ראש היד ולהביאו לאישור המועצה;
- (3) לפקח על ביצוע קווי הפעולה של היד ועל תכניותיה;
- (4) לדון בדינים וחשבונות שהמבקר הפנימי של היד יגיש לו ולקבוע מסקנות.
- פיזור הוועד המנהל
11. (א) ראה השר כי הוועד המנהל אינו ממלא את תפקידו באופן נאות, יתרה בוועד המנהל בהודעה בכתב שישלה ליושב ראש הוועד המנהל, כי אם תוך זמן שיקבע לא ימלא הוועד המנהל את המוטל עליו כפי שפירט השר בדרישתו, רשאי השר להורות על פיזור הוועד המנהל.
- כינון וועד מנהל חדש
12. התפטר הוועד המנהל או החליט השר לפזרו כאמור בסעיף 11, ימונה ועד מנהל חדש, בדרך הקבועה בסעיף 9, תוך שלושים ימים מיום ההתפטרות או הפיזור, לפי הענין.
- הוצאות וגמול
13. חבר המועצה וחבר הוועד המנהל לא יקבלו מהיד שכר בעד שירותיהם, אך חבר הוועד המנהל יהיה זכאי לגמול עבור השתתפותו בישיבות הוועד המנהל וכן להחזר הוצאות שהוציא במילוי תפקידו בשעורים שיקבע השר, באישור שר האוצר.
- תקופת כהונה
14. חבר המועצה יתמנה לתקופה של שלוש שנים, ואפשר לשוב ולמנותו מחדש לשתי תקופות רצופות נוספות וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.

15. חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום כהונתו באחת מאלה:
(1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;
(2) הורשע בעבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון;
(3) חדל להיות עובד המשרד הממשלתי או הגוף שאותו הוא מייצג במועצה.
16. השר רשאי, לאחר שנועץ ביושב ראש המועצה או ביושב ראש הוועד המנהל, לפי העניין, להעביר חבר המועצה או חבר הוועד המנהל מכהונתם לפני תום תקופת כהונתם אם נבצר מהם, דרך קבע, למלא את תפקידם.
17. קיומם של המועצה או של הוועד המנהל, סמכויותיהם ותוקף החלטותיהם לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר מחבריהם או מחמת ליקוי במינויים או בהמשך כהונתם.
18. (א) המועצה, באישור השר, תמנה את ראש היד; לראש היד ימונה אדם שהוא בעל מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה.
(ב) ראש היד ימונה לתקופה של שלוש שנים, ואפשר לשוב ולמנותו מחדש, באישור השר, לשתי תקופות כהונה רצופות נוספות וכן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.
19. תפקידי ראש היד-
(1) ניהול היד- האתר, המכון והארכיון;
(2) יישום החלטות הוועד המנהל;
(3) הכנת תכנית העבודה השנתית והתקציב השנתי והבאתם לאישור הוועד המנהל;
(4) דיווח לוועד המנהל על פעילויות היד- האתר, המכון והארכיון.

פקיעת
כהונה

העברה
מכהונה

תוקף
פעולות

ראש
היד

תפקידי
ראש
היד

20. (א) הוועד המנהל, באישור השר ובהתייעצות עם שר האוצר, יקבע את שכרו ותנאי העסקתו של ראש היד.
- (ב) ראש היד יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:
- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר וליושב ראש המועצה;
  - (2) המועצה החליטה על הפסקת כהונתו ברוב של שני שלישים לפחות ככלל חבריה;
  - (3) הורשע או הוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון.
21. ליד ימונה מבקר פנימי אשר יפעל בהתאם להוראות חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (6); המבקר הפנימי יגיש לוועד המנהל דין וחשבון על מצאיו.
- מבקר פנימי
- סימן ב' - האתר
22. היד תקים אתר הנצחה שיכלול תערוכה מתמדת של מוצגים המעלה את זכר חייו ומותו של לוי אשכול.
- הקמת האתר ותכולתו
23. אתר ההנצחה יהיה פתוח לציבור ויתקיימו בו, באופן סדיר, פעילויות הנצחה ופעולות חינוך והסברה הקשורות בפעלו ובמורשתו של לוי אשכול.
- פעילויות לציבור
24. (א) הוועד המנהל, לאחר התייעצות עם ראש היד, ימנה ועדה חינוכית בת שבעה חברים שתורכב מאנשי חינוך, אנשי מערכת הביטחון, בעבר ובהווה, נציג הרשות המקומית שבתחומה פועלת היד, ונציגי ציבור אחרים.
- ועדה חינוכית
- (ב) הוועדה החינוכית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.
- (ג) יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.

25. הוועדה החינוכית תיעץ לראש היד לגבי פעילויות שיתקיימו באתר, לרבות סוגן ותוכנו.
- תפקידי הוועדה החינוכית
- סימן ג' - המכון
26. היד תקיים מכון למחקר; המכון יפעל להעמקת ולהעשרת הידע בכל הקשור להיסטוריה, למדיניות, לחברה, לתרבות לכלכלה, ולביטחון של מדינת ישראל, תוך שימת דגש על חזונו, פעלו ומורשתו של לוי אשכול.
- הקמת המכון ומטרתו
27. המכון יקיים פעילויות אקדמיות לקידום מטרות חוק זה, לרבות- קבוצות מחקר, סמינר מחקר, הרצאות פומביות וכנסים בהשתתפות חוקרים.
- פעילות
28. המכון יקיים ויפעיל ספריית מחקר ועיון שתתמחה בתחומים האמורים בסעיף 26.
- ספרייה
29. המכון יפרסם מחקרים בתחומי פעילותו.
- פרסומים
30. (א) הוועד המנהל, בהתייעצות עם ראש היד, ימנה ועדה מדעית שתורכב משבעה חברים, שהם בעלי מעמד בתחומי המחקר וההוראה במוסדות מוכרים בארץ, ומשני נציגים של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.
- הוועדה המדעית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.
- (ב) הוועדה המדעית תנהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
- הוועדה המדעית

31. (א) הוועדה המדעית תאשר תכניות פעולה והצעות שיוגשו לה על ידי ראש היד, לרבות הצעות להעסקת חוקרים ולביצוע מחקרים. תפקידי הוועדה המדעית
- (ב) הוועדה המדינית תייעץ לראש המכון בכל עניין הנוגע לפעילותו האקדמית של המכון.
32. הוראות סעיפים 15 ו-16 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על חברי הוועדה המדעית. הפסקת כהונה

סימן ד' - הארכיון

33. היד תקים ארכיון; הארכיון יהיה חלק מארכיון המדינה והוראות חוק הארכיונים, התשט"ו-1955 יחולו עליו. הקמת הארכיון
34. (א) הטיפול בחומר ארכיוני הנוגע ישירות לפעלו האישי של לוי אשכול, יהיה נתון לארכיון. הטיפול בחומר ארכיוני
- (ב) השר, לאחר התייעצות עם הגנז, ועם ראש היד, יקבע בתקנות את סוגי החומר הארכיוני הנמצא בארכיון המדינה או במוסד ממוסדותיה, אשר יועבר לארכיון.
- (ג) חומר ארכיוני כאמור בסעיף קטן (ב) יועבר לארכיון, כמקור או בהעתק, באופן שיורה הגנז.
35. הממונה על הארכיון יתמנה בידי ראש היד, באישור הגנז, ויקבל את ההוראות וההנחיות בתחום המקצועי מהגנז. ממונה על הארכיון

פרק ד' - הוראות כלליות

36. (א) חבר המועצה, חבר הוועד המנהל, חבר ועדה או עובד מרכז (בסעיף זה-"חבר") יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות, אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או ניגוד עניינים

בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו לבין עניין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו; חבר לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא שעלול לגרום לו להימצא במצב כאמור גם מחוץ לישיבות.

- (ב) התברר לחבר כי נושא הנדון בישיבה או המטופל על ידיו עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך ליושב ראש המועצה, ליושב ראש הוועדה או לראש המרכז, לפי העניין.
- (ג) לעניין סעיף זה, אחת היא אם מילוי התפקיד האחר הוא בתמורה או שלא בתמורה.
- (ד) בסעיף זה-

"עניין אישי"- לרבות עניין אישי של קרובו או עניין של גוף שחבר או קרובו מנהלים או עובדים אחראים בו, או עניין של גוף שיש לכל אחד מהם חלק בהון המניות שלו, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות ההצבעה;

"קרוב"- בן זוג, הורה, ילד, אח או אחות או אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר.

מקרקעין 37. המדינה תעמיד לרשות היד את המקרקעין הדרושים לפעילותו, כפי שתקבע הממשלה או שר שתסמיך לכך.

מימון 38. הקמת היד תמומן מכספי תרומות; פעילות היד תמומן, בכפוף להוראות סעיף 39, מתקציב המדינה כפי הדרוש להוצאות קיומו, החזקתו, פיתוחו וניהול מכלול הפעילויות, ומתרומות ומהכנסות שיהיו ליד.

- תקציב 39. (א) המועצה תאשר הצעת תקציב שנתי ותגישה לשר האוצר לשם אישורו; התקציב טעון אישור שר האוצר.
- (ב) שנת תקציב המרכז תהיה כשנת תקציב המדינה.
- עובדים 40. תנאי העסקתם של עובדי היד יהיו כשל עובדי המדינה בתפקידים מקבילים, בשינויים ובתיאומים שיקבע השר בהסכמת שר האוצר ועל פי המלצת המועצה.
- איסור העברת נכסים 41. (א) היד לא תהיה רשאית למכור או להעביר בדרך אחרת נכס שבבעלותה, למעט נכסים שפרטים לגביהם, לרבות סוגם ושווים נקבעו בתקנות, אלא באישור השר.
- (ב) היד לא תהיה רשאית למשכן נכס שברשותה או להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים, אלא באישור השר; לעניין זה, "להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים"-לרבות שכירות המקנה זכות לחדשה, להאריכה או שכירות לתקופה נוספת שבהצטרפותן לתקופות השכירות הקודמות עולות יחד על עשר שנים.
- (ג) היד לא תיטול הלוואה העולה על סכום שקבע השר בתקנות, אלא באישור השר ושר האוצר.
- ביצוע 42. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות סדרי העבודה של המועצה והוועד המנהל.

-
- (1) ס"ח התשט"ו, עמ' 14.
(2) ס"ח התשי"ח, עמ' 191.
(3) ס"ח התשי"ח, עמ' 92.
(4) ס"ח התשנ"ב, עמ' 230.
(5) ס"ח התשמ"ו, עמ' 243.
(6) ס"ח התשנ"ב, עמ' 198.

דברי הסבר:

הנצחת דמותו ופעלו של לוי אשכול כאחת מן הדמויות ההיסטוריות אשר עיצבו את תולדות היישוב היהודי בארץ ישראל ואת מדינת ישראל, היא צורך הינוכי ממדרגה ראשונה.

המחוקק הכיר זה מכבר בצורך זה באשר לדמויות הסטוריות מרכזיות אחרות, וכך נחקקו חוקים שמכוחם הוקמו ופועלים מרכזים הינוכיים המנציחים את פועלם של האישים המרכזיים בתולדות הציונות והמדינה (לדוגמא: בן-גוריון ובן-צבי).

לאחרונה התקבלו שני חוקים להנצחת זכרו של ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל.

הצעת החוק מבוססת על חוק המרכז להנצחת יצחק רבין, התשנ"ז-1996, המסדיר את פעילותו של מרכז ההנצחה, ומניח קווים לניהולו, לתקציבו ולהשתתפות המדינה בהקמתו.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שלחן הכנסת ביום
ט"ז בכסלו התשנ"ח-15.12.97